

Wersja dla nauczyciela

Między nami

język
polski
4

Podręcznik

gdańskie
wydawnictwo
oświatowe

Rozmowy z bliskimi
oraz ze znajomymi.

**CELE WYNIKAJĄCE
Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ**

Zróżnicowanie języka:

*Postępuje się oficjalną i nie-
oficjalną odmianą polszczy-
zny (II.2.2).*

*Używa stylu stosownego
do sytuacji komunikacyjnej
(II.2.3).*

*Dostosowuje sposób wyraża-
nia się do zamierzonego celu
wypowiedzi (II.2.7).*

PLAN PRACY NA LEKCJI

1. Definiowanie pojęcia „znajomy” na podstawie doświadczeń uczniów.
2. Analiza sytuacji ukazanych na planszy.
3. Inscenizowanie wybranej sytuacji z planszy.
4. Wspólna ocena prezentacji i wyciągnięcie wniosków.

1. Porozmawiajcie, o kim można powiedzieć „znajomy”. Wykorzystajcie wybrane słownictwo.

bliski znajomy • dawny znajomy • nowy znajomy • ktoś znany z widzenia
kumpel • koleżanka/kolega • przyjaciółka/przyjaciel

2. Przyjrzyjcie się planszy i na jej podstawie:

- wskaźcie grupy znajomych,
- powiedzcie, jak długo mogą się znać i kim mogą być dla siebie.

3. Powiedz na podstawie planszy, co pomaga nazwać więzi między osobami.

4. W zespołach zainscenizujcie rozmowę między wybraną grupą znajomych ukazanych na ilustracji. W tym celu:

- ustalcie temat rozmowy,
- wybierzcie i zastosujcie sformułowania najbardziej pasujące do sytuacji.

Czy mogłaby pani/mógłby pan • Spróbuj • Chciałabym/chciałbym poprosić
Postaraj się, by • Proponuję, by • Może zechciałabyś/zechciałbyś
Weź • Poproszę o • Czy mogłabyś/mógłbyś • Sprawdź, czy
Trzymaj • Czy zechciałabyś/zechciałbyś • Podaj mi

Zadanie 1. Odwołuje się do doświadczeń uczniów, ćwiczy umiejętność rozpoznawania więzi, które łączą ludzi.

Zadanie dodatkowe.

Na stronie internetowej www.gwo.pl (strefa ucznia, Wśród znajomych i przyjaciół) zamieszczono nagrane rozmowy różnych osób. Po ich wystłuchaniu uczniowie rozwiązuja zamieszczone tam zadania interaktywne.

Celem jest dostrzeżenie różnic w sposobie zachowania się ludzi, którzy się dobrze znają, i tych, których nie łączą bliskie więzi.

Zadanie 4. Można je wykonać metodą dramy.

- Przydzielamy uczniom role: bliski znajomy, dawny znajomy, nowy znajomy, znajomy z widzenia, przyjaciel. Daną rolę odgrywa 5 osób lub więcej – w zależności od liczebności klasy.
- Prosimy uczniów, by się podzielili na grupy. Mówimy głośno: „bliscy znajomi, dawni znajomi, nowi znajomi, znajomi z widzenia, przyjaciele”. Uczniowie dobierają się w pary lub trzyosobowe zespoły.
- Przedstawiamy zadanie: „Zainscenizujcie rozmowę. Ustalcie sformułowania, którymi będziecie się posługiwali w scenkach”. Jeśli uczniowie miałby problemy ze sformułowaniem tematu rozmowy, można im go podpowiedzieć, np. Nieoczekiwane spotkanie po dłuższym czasie.
- Wyświetlamy na tablicy interaktywnej planszę i słownictwo (www.gwo.pl, materiały dydaktyczne, załącznik nr 1), co ułatwi uczniom prezentację.
- Wykonanie zadania. Pary lub grupy prezentują scenki, a pozostali uczniowie przysłuchują się rozmowie, określają jej temat i cel.

Inne uwagi. Po prezentacji można zapytać uczniów, co sprawiło im największą trudność, które role wymagały korzystania z podanego słownictwa, a które – nie. Uczniowie słuchający scenek powinni ocenić efekty pracy zespołów, tzn. ustalić, na ile ich koleżanki i koledzy wykorzystali podane słownictwo i czy było ono dostosowane do sytuacji. W podsumowaniu zajęć warto podkreślić, że każda sytuacja wymusza znajomość odpowiednich sformułowań i korzystanie z określonego słownictwa.

PROPOZYCJA TEMATU LEKCJI

Prezentujemy uczniów
klasy Pani Dobrej Wróżki.

CELE WYNIKAJĄCE
Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

Kształcenie literackie i kulturowe:

Omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1).

Odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia (I.2.11).

Wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone wprost i pośrednio (program *Między nami*).

Tworzenie wypowiedzi:

Tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź (III.1.3).

Redaguje notatki (III.2.4).

PLAN PRACY NA LEKCJI

1. Przedstawianie siebie przez odwołania do postaci baśniowych i symboli graficznych.
2. Zapoznanie z fragmentem książki Franceski Simon *Tylko nie ugotujcie Kopciuszka*.
3. Sprawdzenie stopnia zrozumienia treści utworu.
4. Wybieranie informacji z tekstu – przygotowanie do charakterystyki postaci.
5. Prezentowanie wybranego bohatera (wejdźcie w rolę).
6. Wyrażanie i uzasadnianie opinii na temat bohaterów baśni.

Powrót do szkoły

Na starcie

ZADANIE WSTĘPNE

1. Zorganizujcie wystawę, której bohaterami będą uczniowie waszej klasy. W tym celu wykonajcie polecenia.

- a) Niech każdy napisze na kartce z bloku pierwszą literę swojego imienia, a następnie narysuje ilustrację, na podstawie której koledy i koleżanki czegoś się o nim dowiedzą. Podpiszcie rysunki z drugiej strony kartki swoim imieniem i nazwiskiem.
- b) Zawieście prace na tablicy w klasie.
- c) Wybierzcie dowolną ilustrację i spróbujcie jak najwięcej powiedzieć o jej autorze.
- d) Wysłuchajcie, co ma do powiedzenia o sobie twórca pracy.

► **Francesca Simon**
– czyt. Franczeska Sajmon

FRANCESCA SIMON

Tacy jesteśmy

Kiedyś, dawno, dawno temu, za górami, za lasami, w czasach, kiedy spełniały się wszystkie życzenia, gromadka pewnych dzieci rozpoczęła rok szkolny.

– Dzień dobry, dzieci! – powiedziała pani. – Witajcie w naszej nowej szkole.

Zacznijmy od sprawdzenia obecności. Małgosia?

– Obecna.

Zadanie wstępne. Jednostka jest zaplanowana na dwie godziny lekcyjne. Można skrócić ten czas, polecając uczniom, by zadanie wstępne (część a) wykonali w domu.

Przynosimy na lekcję książki z baśniami dostępne w bibliotece szkolnej, w tym baśnie: *Trzy małe świnki*, *Kopciuszek*, *Czerwony Kapturek*, *Królowna Śnieżka*, *Śpiąca królowna*, *Kot w butach*, *Złotowłosa*, *Jaś i Małgosia*, *O rybaku i złotej rybce* i eksponujemy woluminy w dogodnym miejscu w klasie. Pozwalamy uczniom na oglądanie zgromadzonego księgozbioru i wyrażanie opinii na temat utworów. Następnie prosimy o wybranie jednego bohatera baśni, z którym uczeń najbardziej się utożsamia. Tak rozbudzone zainteresowania kierujemy na lekturę tekstu z podręcznika.

- Jaś?
- Obecny.
- Pamiętajcie, żadnych słodyczy w klasie – oznajmiła pani.
- Jasiu, to moje słodycze! – powiedziała Małgosia.
- Wcale nie! – odparł Jaś.
- Właśnie że tak! – powiedziała Małgosia, wrywając mu pierniczek.
- Wcale że nie! – krzyknął Jaś, odbierając Małgosi pierniczek.
- Dzieci, przestańcie się sprzeczać – powiedziała pani. – Słodyczami zajmicie się po szkole. Kopcuszek?

Cisza.

- Kopcuszek?

Cisza.

Pani zaznaczyła coś w dzienniku.

- Nieobecna. Małe Świnki Trzy?

- Kwik.

- Kwik, kwik.

- Kwik, kwik, kwik.

- Śpiąca Królewna? Śpiąca Królewna!

Dziewczynka, która spała w ławce, przebudziła się.

- Obecna – powiedziała, ziewając.

- Czerwony Kapturek?

- Obecny.

- Złotowłosa?

- Obecna.

- Królewna Śnieżka?

Królewna Śnieżka uśmiechała się do swego odbicia w małym lusterku.

- Obecna. Czy podoba się pani moja nowa sukienka?

- Proszę, abyś odłożyła lusterko, Śnieżko. Doprawdy, masz śliczną sukienkę – powiedziała pani.

- A czy podoba się pani mój nowy czerwony aksamitny strój? – spytał Czerwony Kapturek. – Uszyła mi go Babcia.

- Jest naprawdę uroczy – odparła pani. – Janek?

- Obecny. Chciałbym coś wam pokazać i o tym opowiedzieć. Mam dla was zaczarowaną fasolę!

- Wcale nie wygląda na zaczarowaną – powiedziała Złotowłosa.

- Jest zaczarowana! – upierał się Janek. – Przekonacie się!

- Teraz się nią nie zajmuj – powiedziała pani. – Pokażesz nam później.

– Ale ja chcę wam ją pokazać teraz – oznajmił Janek.
 – Później, kochanie – powiedziała pani. – Teraz wszyscy zabieramy się do pracy!

Nagle otworzyły się drzwi i do klasy wpadła zdyszana, brudna na buzi dziewczynka w poszarzałej od popiołu sukience.

– Przepraszam za spóźnienie – wyszeptała i zaraz zaczęła płakać.

– Chodź tutaj i usiądź koło mnie. Powiedz, co się takiego stało, Kopciuszku – powiedziała pani, wręczając dziewczynce chusteczkę do nosa, która od razu została użyta.

– Moje przyrodnie siostry najpierw kazały mi nanieść wody, potem rozpaścić ogień, ugotować obiad i wyszorować całą kuchnię. Dopiero co skończyłam całą pracę – powiedziała ze łzami w oczach.

– Na szczęście jesteś już tutaj i to jest najbardziej istotne – powiedziała pani. – Usiądź razem z dziećmi. Nazywam się Pani Dobra Wróżka i będę cię uczyła. Mam nadzieję, że wszyscy będziecie się tu dobrze czuli, nauczycie się pięknie pracować, samodzielnie myśleć i zgodnie bawić. Niektóre ze starszych dzieci mogą sprawiać wam pewne kłopoty, lecz tym się nie przejmujcie. Z pewnością wkrótce poradzicie sobie z tym problemem. A teraz chciałabym,

aby każdy z was napisał jedno zdanie o tym, co robiliście podczas wakacji. Nie martwcie się o błędy ortograficzne, postaram się wam pomóc w pisowni trudniejszych wyrazów.

Dzieci zabrały się w skupieniu do pracy.

Fragment książki *Tylko nie gotujcie Kopciuszka*, tłumaczenie: Maria Makuch

Pani Dobra Wróżka wspomniała, że uczniowie mogą mieć kłopoty z niektórymi starszymi kolegami. Jeśli chcesz wiedzieć, jak wyglądało szkolne życie bohaterów, koniecznie przeczytaj książkę Francuski Simon „Tylko nie gotujcie Kopciuszka”.

ZADANIA

1. Znajdź w tekście fragmenty, które zawierają odpowiedzi na poniższe pytania.
 - Jak się nazywa nauczycielka?
 - Gdzie się rozgrywają przedstawione zdarzenia?
 - Kiedy się rozgrywają przedstawione zdarzenia?
 - Czym się zajmowała Śnieżka podczas sprawdzania obecności?
 - Jakie zadanie wyznaczyła uczniom nauczycielka?
 - Dlaczego Kopciuszek spóźniła się na lekcję?
 - Czego pani zabroniła robić w klasie?
 - O co Czerwony Kapturek pytała nauczycielkę?
 - Co robiła Śpiąca Królowa w czasie odczytywania listy uczniów?

Zadanie 1. Uczniowie wykonują je samodzielnie w ciszy, podkreślają w tekście odpowiedzi na pytania. Po wykonaniu tego zadania podajemy temat lekcji.

Bohater – postać biorąca udział w zdarzeniach, prawdziwych albo zmyślonych.

2. a) Przedstaw każdego bohatera opowiadania. Wypisz z tekstu imiona bohaterów biorących udział w lekcji.
- b) Wymień utwory, z którymi kojarzysz postaci z obrazków, i w kilku zdaniach opowiedz historię wybranego bohatera.
- Powiedz, które z przedstawionych na rysunkach postaci występują w tych samych utworach co bohaterowie tekstu Franceski Simon.

- c) Ustal, jakie cechy wspólne mają postaci występujące w tekście, a następnie w zeszytcie uzupełnij wniosek odpowiednimi wyrazami.

Wszystkie postaci pochodzą (skąd?) z baśni/rzeczywistości. Uczniowie są bohaterami (jakimi?) pozytywnymi/negatywnymi.

3. Zapisz imiona innych baśniowych bohaterów, którzy także mogliby się znaleźć w opisanej klasie.

4. Powiedz, który baśniowy bohater przypomina cię. W czym jesteście podobni? Zapisz w zeszytcie swoje spostrzeżenia.

Jestem podobny do ?.. ponieważ ?..

5. Zastanów się, którą pozytywną baśniową postać lubisz najbardziej, a następnie zapisz w zeszytcie uzupełnione wypowiedzenie.

Najbardziej lubię ?.. gdyż ?..

Zadania 2–3. Po zapoznaniu się z poleceniem zadania 2. jeden z uczniów może głośno przeczytać ramkę objaśniającą słowo „bohater”. Definicję uczniowie mogą zapisać w zeszytach. Zadania można wykonać zbiorowo.

Zadanie 4. Prezentację postaci z baśni możemy zaaranżować w formie castingu na scenie (w umownym miejscu wydzielonym w klasie). Uczniowie wcielają się w wybraną postać, jeśli się z nią utożsamiają, lub mogą ją zaprezentować z pozycji osoby postronnej, jeśli nie odnaleźli wśród baśniowych bohaterów podobieństw do siebie. Do prezentacji wykorzystują:

- książkę (baśń),
- schemat prezentacji, np. „Nazywam się...”, „Jestem znany z...”, „Wyglądam...”, „Charakteryzuję się...”, „Wyróżniam się spośród innych...”, „Cechuje mnie...”.

Zadanie 5. Można je potraktować jako zadanie domowe. Uczniowie powinni krótko uzasadnić swoje zdanie. Warto zwrócić uwagę uczniów na interpunkcję.

PROPOZYCJA TEMATU LEKCJI

Jakie uczucia towarzyszą nam na początku nowego roku szkolnego?

CELE WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

Kształcenie literackie i kulturowe:

Określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi (I.1.16).

Tworzenie wypowiedzi:

Tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź (III.1.3).

PLAN PRACY NA LEKCJI

1. Postępowanie się wyrazami nazywającymi uczucia, ilustrowanie przeżyć metodą stop klatki i/lub graficznie.
2. Zapoznanie się z fragmentem książki Ewy Nowak *Pajączek na rowerze*.
3. Wyszukiwanie w tekście informacji o przeżyciach bohatera.
4. Odczytywanie przeżyć wyrażonych w innych tekstach i porównywanie ich z uczuciami bohatera literackiego.
5. Formułowanie wypowiedzi na temat własnych przeżyć i porównywanie z uczuciami bohatera literackiego.
6. Formułowanie wskazówek.

Koniec wakacji

ZADANIE WSTĘPNE

1. Początek i koniec wakacji to dwa ważne wydarzenia w życiu każdego ucznia. Jakie są twoje przeżycia z tym związane? Nazwij je (możesz skorzystać z podanych określeń). Następnie narysuj emotikon wyrażający twoje uczucia i uzupełnij tabelę w zeszyte.

Emotikon
to znak wyrażający przede wszystkim nastrój piszącego, umieszczany w SMS-ach i e-mailach.

radość • nadzieja • ulga • smutek • żal
złość • niechęć • niewiara • bezradność • szczęście
beztroska • przygnębienie • ciekawość • obawa
ufność • znudzenie • podekscytowanie

Pierwszy dzień wakacji		Ostatni dzień wakacji	
uczucie	emotikon	uczucie	emotikon
?	?	?	?

EWA NOWAK

Rozpoczęcie roku szkolnego

Ola nie cierpiała początku roku. Nie lubiła też innych uroczystości, kiedy trzeba było przychodzić na galowo. Marcela na galowo wygląda całkiem znośnie, nawet ładnie (jak na nią, oczywiście). A Ola wygląda głupio. Najgorsze były te ohydne białe podkolanówki, bo pod nimi okropnie swędziały ją strupy na nogach. Ale i tak dobrze, że mama nie każe jej już zawiązywać gigantycznych kokard, jak to robiła w zerówce. Przypomniała sobie, jak się ucieszyła, gdy mama troskliwie przygotowała jej to galowe ubranko, ale to było wtedy, po awanturze. Teraz, gdy miała się w nim piec i dusić na sali gimnastycznej, czuła tylko złość.

Wkładała kolejne eleganckie części garderoby, sama nie wiedząc, czy jest bardziej zła na niewygodne ubranie, czy na to, że obie mamy, jej i Łukasza, umówiły się, że pójdą razem.

Zadanie wstępne. Wykonujemy je w następujący sposób – przed odczytaniem polecenia rysujemy kredą na podłodze linię czasu i zapisujemy daty: rozpoczęcia roku szkolnego (czyli 1 września) i jego zakończenia. Rozpoczynamy dramę typu stop klatka. Prosimy uczniów o zajęcie miejsca przy dacie końca roku szkolnego i wyrażenie postawą, mimiką swojego stanu emocjonalnego w tym dniu. Mówimy: „Stop klatka” i wykonujemy zdjęcie grupy. Następnie prosimy uczniów o zajęcie miejsc przy dacie rozpoczęcia roku szkolnego i oddanie postawą ciała oraz mimiką swojego stanu emocjonalnego z dnia 1 września. Ponownie mówimy: „Stop klatka” i robimy zdjęcie. Jeśli dysponujemy odpowiednim sprzętem, wyświetlamy zdjęcia grupy i prosimy uczniów o wykonanie zadania wstępnego – zaprojektowanie emotikonu wyrażającego stan uczuć. Zadanie to można wykonać na tablicy interaktywnej.

► **czarna wdowa**
– gatunek jadowi-
tego pająka

„Łukasz nikogo tam nie zna. Nowa szkoła, stres. Co masz przeciwko niemu? To przecież taki miły chłopiec, mądry i spokojny. Pomyśl, jak ty byś się czuła na jego miejscu...” – brzęczały jej teraz w uszach słowa mamy.

– To taki miły chłopiec. Bardzo miły, jak czarna wdowa. Mądry jak opona w rowerze. Spokojny, jasne. Miły, mądry i spokojny. Może jeszcze mam wziąć z nim ślub, co? – mamrotała do siebie, siedząc na łóżku.

– Jesteś gotowa? Za chwilę przyjdzie ciocia Beata – krzyknęła mama takim głosem, jakby zaraz miało się zdarzyć coś wspaniałego.

– Ciocia-śmocia – mruknęła pod nosem.

– Mówisz coś?

– Nic! Ubieram się. Dlaczego Baśka nie wstaje?

– Idzie dopiero na jedenastą.

– Na jedenastą? To dlaczego ja muszę na ósmą? Kto to wymyślił? To nie-sprawiedliwe. Ona zawsze ma lepiej, a powinna mieć gorzej, bo jest starsza.

– Przestań marudzić, bo ją obudzisz. Jesteś gotowa?

– Jeszcze zęby.

Gdy rozległ się dzwonek do drzwi, mama niemal w podskokach pobiegła otworzyć. Ola zerknęła na wchodzących. Ciocia Beata strasznie się wystroiła. Włożyła na siebie chyba całą biżuterię, jaką miała. Natomiast Łukasz... Ola nie mogła się pohamować i parsknęła śmiechem.

– Ale jesteś ulizany. Jak szczur.

– Oleńko, jak ty się zachowujesz? Łukaszek wygląda bardzo ładnie.

– Mogę nic nie mówić – obraziła się Ola i zobaczyła, że Łukasz, cały czerwony, usiłuje sobie potargać włosy, na co jego mama zaraz je z powrotem wygładza.

– A ty, Oleńko, wyglądasz przepięknie – powiedziała ciocia i szeroko się uśmiechnęła.

Jednak Ola wyczuła w jej tonie nutkę złośliwości.

– Właśnie. Wygląda na miłą, grzeczną dziewczynkę, prawda?

Obie mamy wpatrywały się w Olę, wręcz prześwietlały ją wzrokiem.

– Tak, całkiem odmieniona. Gdyby nie te strupy i siniaki... – zaczęła mama Oli.

– ...i gdyby się uczesała...

– ...i gdyby stała spokojnie...

– ...to wyglądałaby nawet na grzeczną, spokojną dziewczynkę. Jednak te galowe stroje mają w sobie jakąś magię, prawda? A pamiętasz nasze tarcze?

Obie mamy bawiły się w najlepsze, a Ola była wściekła.

– Muszę jeszcze umyć zęby, żeby wyglądać na grzeczną i spokojną dziewczynkę – burknęła Ola i weszła do łazienki.

Oparła się o pralkę i skrzyżowała ręce. Ileż by dała, żeby iść sama na rozpoczęcie roku szkolnego. [...] „Ostatni raz mama idzie ze mną na rozpoczęcie roku. Koniec. Za rok idę sama! Jeśli Baśka może chodzić sama, to ja też mogę. Ostatni raz!”

– Oleńko, czekamy na ciebie!

– Już! – odrzyknęła Ola.

Fragment książki
Pajaczek na rowerze

ZADANIA

1. Porozmawiajcie o tym, jakie uczucia towarzyszyły Oli w dniu rozpoczęcia roku szkolnego.

a) Opiszcie swoimi słowami, co czuła bohaterka i jak się zachowywała. Następnie odnajdźcie i przeczytajcie odpowiednie fragmenty.

b) Powiedzcie, jakie były przyczyny takiego zachowania dziewczynki.

Zadanie 1. Prosimy uczniów o odszukanie fragmentów wyrażających uczucia Oli. Uczniowie powinni fragmenty odczytać głośno z intonacją wyrażającą stan emocjonalny bohaterki. Następnie mogą sporządzić krótką notatkę, np.

Ola czuła gniew, złość, wściekłość.

Ola miała złe samopoczucie, ponieważ nie lubiła ubierać się na galowo.

Bohaterka była rozgniewana, gdyż nie chciała iść z mamą na rozpoczęcie roku szkolnego.

Dziewczynka czuła złość, gdyż mama kazała jej się zaopiekować synem swojej koleżanki.

Udawany zachwyt mamy i cioci wprawiał dziewczynkę w rozdrażnienie.

2. a) Przeczytaj wypowiedzi twoich rówieśników dotyczące wrażeń związanych z pierwszym dniem w szkole.

A. Doczekałam się! Z radości aż podskakuję. Wreszcie spotkam się z Ewką i Karolcią. Ciekawe, jak wyglądają po wakacjach. Tylko apel, spotkanie w klasie i pójdziemy razem do sklepu papieżniczego po fajne kredki i mazaki. A potem do kina. Mama Ewy zgodziła się nas zaprowadzić. Hura!

B. Dziś idę po raz pierwszy do nowej szkoły. Jestem zły na rodziców, że nie pozwolili mi zostać w starej. Powiedzieli, że po przeprowadzce byłoby za daleko na codzienne dojazdy. Pocieszają mnie, że na pewno nie będzie źle. Ale ja się boję tego, jak mnie przyjmą dzieci z nowej klasy.

C. Miałam nadzieję, że w tym roku wszyscy zapomną, że skończyły się wakacje. Gdy pomyślę, że znów czeka mnie poranne wstawanie, robi mi się niedobrze. „Koniec lenistwa i chodzenia w byle czym” – powiedziała rano mama i już przygotowała dla mnie odświętne ubranie na jutro. Żeby tylko było zimno, bo inaczej ugotuję się w tym galowym stroju.

b) Powiedz, która wypowiedź jest najbliższa odczuciom bohaterki opowiadania.

3. a) Napisz, co czujesz, gdy się zbliża początek roku szkolnego, na co czekasz, co sprawia ci radość, a czego nie lubisz, co cię złości i denerwuje. Skorzystaj ze wzoru.

Czuję ?.. ponieważ ?..

Złości mnie ?.. gdyż ?..

Czekam na ?.. dlatego że ?..

Nie lubię ?.. gdyż ?..

Radość sprawia mi ?.. ponieważ ?..

Denerwuje mnie ?.. dlatego że ?..

b) Porównaj odczucia i przeżycia bohaterki opowiadania z własnymi. Uzupełnij w zeszytcie wypowiedzi.

Moje odczucia są podobne, ponieważ ?..

Moje odczucia się różnią, gdyż ?..

4. Z całą pewnością potraficie pocieszyć Olę, bohaterkę opowiadania. Sformułujcie wspólnie kilka rad dla niej i dla wszystkich, którzy nie lubią uczestniczyć w uroczystym rozpoczęciu roku szkolnego. Zastosujcie wybrane słownictwo z ramki.

Pomyśl o • Pamiętaj o tym, że • Zauważ, że • Weź pod uwagę, że
Každy z nas przecież musi • Nie myśl o tym, że

Zadanie 2a. Zwracamy uwagę uczniów na wyrazy nazywające uczucia i reakcje związane z wyrażaniem tych uczuć, np. „czuć radość”, „podskakiwać z radości”. To rodzaj przygotowania do opisywania stanu emocjonalnego na podstawie analizy zachowania, ważnej umiejętności przy tworzeniu opisu przeżyć i charakterystyce. Można te informacje zapisać w tabelce, a następnie poprosić uczniów o jej uzupełnienie innymi przykładami.

wyrazy nazywające	
uczucia	reakcje
?	?

Zadanie 3. Uczniowie powinni je wykonać samodzielnie. Omawiamy podane konstrukcje składowe i zwracamy uczniom uwagę na interpunkcję. Można wyświetlić planszę z nazwami uczuć (www.gwo.pl, materiały dydaktyczne, załącznik nr 2), by uczniowie mogli z niej korzystać podczas pisania. Ochotnicy mogą przeczytać swoje wypowiedzi na forum klasy.

Zadanie 4. Można je zadać jako pracę domową.

Zeszyt ćwiczeń, część 1. Zabawy słowem.
Nazywamy uczucia (s. 5)

PROPOZYCJA TEMATU LEKCJI

Dzielimy wyrazy na głoski i litery.

**CELE WYNIKAJĄCE
Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ**

Kształcenie językowe:

Rozumie pojęcie *głoska, litera, sylaba, akcent* (II.3.5).

Dzieli wyrazy na głoski oraz litery (**program Między nami**).

Samokształcenie:

Korzysta ze słowników ogólnych języka polskiego (IV.5).

PLAN PRACY NA LEKCJI

1. Analiza sytuacji językowej ukazanej na ilustracjach.
2. Przypomnienie pojęć „głoska” i „litera”.
3. Ćwiczenie umiejętności podziału wyrazów na głoski i litery.
4. Omówienie przykładów praktycznego wykorzystania alfabetu.

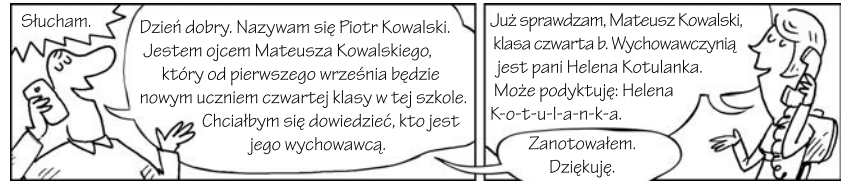
„W sekretariacie szkoły”

Głoska a litera

1. a) Przyjrzyjcie się rysunkom i odpowiedzcie na pytania.

- O co ojciec poprosił panią sekretarkę?
- Co robi sekretarka, a co w tym czasie robi jej rozmówca?

b) Uzupełnijcie w zeszyte wnioszek odpowiednimi wyrazami.

słszy/zapisuje głoski/litery

Sekretarka wypowiada nazwisko wychowawczynie, dzieląc je na pojedyncze ?.

Ojciec ?? za pomocą ?? to, co ??.

Głoski wypowiadamy i słyszymy, a **litery** piszemy lub odczytujemy.

Uwaga!

Zaskakujący początek roku szkolnego. Proszę założyć uroczysty strój.
W programie koncert chóru i zespołu Humorzaste Koleżanki.

Zwróć uwagę na to, że w języku polskim **niektóre głoski oznaczamy za pomocą:**

- **kilku liter**, na przykład *początek* → c, z (dwie litery oznaczają jedną głoskę),
- **różnych liter**, na przykład *roku, strój* → tę samą głoskę zapisujemy jako u lub ó, *chór, humorzasta* → tę samą głoskę zapisujemy za pomocą ch lub h, *założyć, humorzasta* → tę samą głoskę zapisujemy za pomocą rz lub ż.

UWAGI DO LEKCJI

W czasie lekcji będą potrzebne słowniki i encyklopedie w układzie alfabetycznym.

Zadanie 1. Podczas analizy scenki należy zwrócić uwagę na to, aby w odpowiedziach uczniów zostały użyte wyrazy: „słyszeć”, „wypowiadać”, „zapisywać”. Można te wyrazy podkreślić w uzupełnionym wniosku.

Sekretarka wypowiada nazwisko wychowawczynie, dzieląc je na pojedyncze głoski. Ojciec zapisuje za pomocą liter to, co słszy.

Pamiętaj, że w wielu wyrazach zapis literowy nie odpowiada temu, co wymawiamy. Na przykład w wyrazie „początek” *q* wymawiamy jako *on*.

2. Dobierzcie się w dwie drużyny, które będą głośno wymawiały wyrazy i sprawnie dzieliły je na głoski. Każda grupa wybiera jeden z podanych wyrazów i daje go do podziału na głoski przeciwnej drużynie. Kapitan wyznacza osobę wykonującą zadanie (Uwaga. Każdy uczestnik zabawy dzieli wyraz na głoski tylko raz). Nad przebiegiem zabawy czuwa nauczyciel.

klucze • słowa • zamek • ławeczka • córeczka • smutny • radosny • instrument
port • kubeczek • zaspany • krzeselko • marmolada • latarka • sznurek
łopata • samolot • robot • zarezerwowany • poddasze • synekzek
rzeczka • pomarańcza • chrapać • cudaczny • krasnoludek
statek • rysunek • pszczoła • brzask • zorza • służyć

3. a) Wymów podane pary wyrazów, a następnie powiedz, które głoski są wspólne w każdej parze.

burza – róża
dół – muł

rzut – żuk
ważyć – marzyć

kurza – nóżka
chałka – hałas

b) W każdej parze wyrazów wskaż te głoski, które brzmią identycznie i są oznaczone różnymi literami.

c) Podaj takie pary wyrazów, w których identycznie brzmiące głoski oznacza się w piśmie różnymi literami.

W języku polskim mamy 32 litery, które ułożone w ustalonej kolejności tworzą **alfabet**.
A, B, C, Ć, D, E, F, G, H, I, J, K, L, Ł, M, N, Ń, O, Ó, P, R, S, Ś, T, U, W, Y, Z, Ż, Ź

4. Ułóż w kolejności alfabetycznej co najmniej sześć nazw przedmiotów znajdujących się w twoim tornistrze.

Słowo „alfabet” powstało od nazw dwóch pierwszych liter greckiego alfabetu: alfa i beta.

5. Podajcie przykłady sytuacji, w których znajomość alfabetu jest niezbędna.

Zadanie 4. Do wykonania zadania wykorzystujemy słowniki i encyklopedie. Można zorganizować jedną z następujących zabaw:

- uczniowie wyszukują dany wyraz w słowniku ortograficznym i podają dwa wyrazy z nim sąsiadujące. Wygrywa ten, kto najszybciej poprawnie wykona zadanie;
- uczniowie znajdują podany wyraz w encyklopedii i odczytują hasło lub jego część.

Zadanie 5. Można je zadać jako pracę domową.

Zeszyt ćwiczeń, część 1. Nauka o języku.
Głoska a litera (s. 53)

Ćwiczenia. Głoska a litera (s. 5)

Zadania 2–3. Przed wykonaniem zadań 2. i 3. należy przeanalizować przykłady zamieszczone w ramce „Bacny obserwator” (s. 18). Podczas ich omawiania uczniowie mogą podawać inne przykłady.

PROPOZYCJA TEMATU LEKCJI

Co będziemy robić na lekcjach języka polskiego?

CELE WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

Samokształcenie:

Corzysta z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzi wiadomości, selekcjonuje informacje (IV.3).

Zna i stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych (np. w bibliotekach szkolnych oraz on-line) (IV.4).

PLAN PRACY NA LEKCJI

1. Zapoznanie z utworem Ewy Łepkowskiej *Wakacje*.
2. Analizowanie budowy podręcznika.
3. Wyrażanie swoich opinii na temat książki.
4. Przygotowanie do ustalenia klasowej listy lektur uzupełniających.

Znów pracowity wrzesień

EWA ŁEPKOWSKA

Wakacje

Czerwiec nakrapiany wiśniami,
róże zakwitły w ogrodzie.
Tuż, tuż wakacje przed nami
i nowe cuda w przyrodzie.

Książki w kąt (i cała wiedza)
chociaż na dwa miesiące.
Teraz lasy i polna miedza,
góry i plaża gorąca.

I nagle jakaś zmiana.
Kończy się lato, już jesień
purpurą, złotem malowana.
Znów pracowity wrzesień.

▶ **miedza** – wąski pas niezaoranej ziemi między polami uprawnymi

▶ **purpura** – kolor ciemnoczerwony z odcieniem ciemnofioletowym

ZADANIA

1. Wakacje się skończyły. Czas do szkoły. Obejrzyj podręcznik, który będzie ci towarzyszył przez cały rok szkolny.

a) Spójrz na pierwszą i czwartą stronę okładki oraz na grzbiet książki. Jakie informacje są tam zamieszczone?

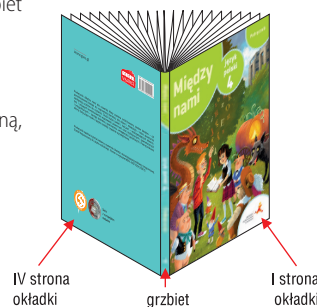
b) Powiedz, co zawiera strona tytułowa.

c) Na podstawie następnej strony, którą nazywa się redakcyjną, ustal, kto pracuje przy tworzeniu podręcznika.

d) Sprawdź, co zawiera spis treści i jak jest zbudowany.

e) Zajrzyj do środka podręcznika i powiedz:

- co w nim zamieszczono oprócz tekstów,
- co oznaczają małe obrazki przy zadaniach.

UWAGI DO LEKCJI

Zajęcia najlepiej przeprowadzić w szkolnej czytelni lub pracowni komputerowej.

Utwór Ewy Łepkowskiej jest pretekstem do rozmowy o pracy z podręcznikiem na lekcjach języka polskiego.

Zadanie 3.

• Można pokazać uczniom opis bibliograficzny książki zamieszczony na karcie bibliotecznej lub w katalogu internetowym. Następnie prezentujemy książki dostępne w bibliotece lub korzystamy z propozycji zamieszczonych na stronie internetowej www.gwo.pl (strefa ucznia, Znów pracowity wrzesień).

• Po przeczytaniu informacji o książkach, przeanalizowaniu liczby woluminów, czasu potrzebnego na czytanie lektury, liczby osób w klasie i dostępności książek planujemy wraz z uczniami listę lektur na cały rok. Należy uwzględnić tematykę rozdziałów w podręczniku.

2. Porozmawiajcie o swoich spostrzeżeniach po przejściu podręcznika. Powiedźcie o tym, co się wam spodobało, a co nie, co was zaskoczyło, a co – zainteresowało.

3. a) Wspólnie z nauczycielem ustalcie klasową listę lektur na cały rok szkolny. W tym celu zbierzcie informacje o książkach dostępnych w szkolnej bibliotece lub o tych, które chcielibyście dodatkowo przeczytać w klasie. Następnie uzgodnijcie, które z nich będziecie omawiać na lekcjach języka polskiego.

b) Spisz tytuły książek, które przeczytasz indywidualnie.

4. Sprawdź, co można wypożyczyć w bibliotekach w twojej okolicy. Jakiego typu publikacje są w nich dostępne? Zastanów się, w jakich sytuacjach warto korzystać z tych zbiorów. Pamiętaj, że biblioteki często mają katalogi elektroniczne. Można w nich sprawdzić księgozbiór i zamówić lub zarezerwować książki przez internet.

„U lekarza”

Samogłoski i spółgłoski

1. Przeczytajcie w parach rozmowę z podziałem na role.

2. Zastanów się, w jakim celu lekarz, gdy chce obejrzeć gardło pacjenta, każe wymawiać głoski a lub e.

PROPOZYCJA TEMATU LEKCJI

Czym samogłoski różnią się od spółgłosek?

CELE WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

Kształcenie językowe:

Rozumie pojęcie głoska, litera, sylaba, akcent (II.3.5).

Wyróżnia w wypowiedziach zdania, w zdaniach wyrazy, w wyrazach sylaby oraz głoski: samogłoski i spółgłoski (edukacja wczesnoszkolna – I.5.a).

PLAN PRACY NA LEKCJI

1. Analiza sytuacji językowej ukazanej na ilustracjach.
2. Przypomnienie pojęć „samogłoska” i „spółgłoska”.
3. Ćwiczenie umiejętności wydzielania w wyrazie samogłosek i spółgłosek.

Zadanie 1. Ukazana na ilustracjach sytuacja odwołuje się do doświadczeń uczniów. Obserwacja pozwala uświadomić uczniom użytkową funkcję języka.

Zadanie 3. Konkurs ma charakter eksperymentu, na podstawie którego uczniowie powinni zauważyć różnice między wymową samogłoski a wymową spółgłoski. Tym samym, jeśli mieli trudności z wykonaniem zadania 2., zyskują dodatkową informację. Po obserwacji uczniowie nie powinni mieć problemów z uzupełnieniem wniosku, że przy wymawianiu samogłoski otwieramy usta szerzej i słyszymy jeden dźwięk.

Zadanie 4. Zabawę można przeprowadzić w małych grupach. Na karteczkach zapisujemy uczucia i emocje, które należy zilustrować. Uczniowie po kolei losują i przedstawiają daną emocję, a pozostali ją odgadują.

3. a) Zorganizujcie zabawę, podczas której uczestnicy spróbują jak najdłużej na jednym wydechu wypowiadać głoskę *a*, a później – *d*.
- b) Powiedzcie:
- którą głoskę da się dłużej wymówić,
 - co się dzieje, gdy chcemy dłużej wymówić *d*.

Głoski dzielimy na **samogłoski** i **spółgłoski**.

Samogłoski oznaczamy literami *a, e, i, o, u* (ó), *y, q, ę*.

Spółgłoski to wszystkie pozostałe głoski. Oznaczamy je literami *s, z, ś, ź, ć, dź, cz, dż, c, dz, k, g, f, w, p, b, t, d, m, n, ń, ł, l, j, ch* (h), *ż* (rz), *r*.

Większość samogłosek daje się dłużej wymawiać, natomiast w przypadku spółgłosek często jest to trudne lub niemożliwe.

4. Zorganizujcie zabawę polegającą na zilustrowaniu uczuć i emocji tylko za pomocą odpowiednio wypowiedzianych samogłosek.

5. Zorganizujcie dwie zabawy na najdłuższe łańcuchy wyrazowe tworzone z wypowiedzianych słów według podanych zasad.

- zabawa 1

Każdy kolejny wyraz rozpoczyna się głoską oznaczoną w zapisie literą, którą kończy się wyraz poprzedzający, na przykład w wyrazie „grad” zapisujemy *d* (choć wymawiamy *t*), więc następnym słowem może być „dama”.

- zabawa 2

Każdy kolejny wyraz rozpoczyna się tą usłyszaną głoską, którą się kończy wyraz poprzedzający, na przykład „grad” – wymawiamy *t*, więc następnym słowem może być „tama”.

Zeszyt ćwiczeń, część 1. Nauka o języku.
Samogłoski i spółgłoski (s. 58)

Ćwiczenia. Samogłoski i spółgłoski (s. 7)

Wakacyjne wspomnienia

Co jest najcenniejsze?

ZADANIA WSTĘPNE

1. Opowiedz o jakiejś rzeczy, która przypomina ci minione wakacje.
 - a) Powiedz dokładnie, kiedy i jak stałaś/stałeś się posiadaczem tego przedmiotu. Wykorzystaj wybrane słownictwo.

prezent • pamiątka • podarunek • drobiazg • niespodzianka • upominek
zapamiętać • upamiętnić • pamiętać • rozpamiętywać • wspominać
wracać pamięcią • przywołać chwilę, zdarzenia

- b) Podaj informacje na przykład o: wielkości tego przedmiotu, jego kolorze, kształcie, materiale, z którego został wykonany, przeznaczeniu, innych cechach szczególnych.

CZESŁAW JANCZARSKI

Pamiątka z wakacji

Choć wczoraj było tu cicho,
dziś miły gwar jest przed szkołą.
Wróciły dzieci z wakacji
i rozprawiają wesoło.

► **rozprawiać** - mówić, opowiadać o czymś długo i z ożywieniem

Zadanie wstępne 1. Można je zakończyć prezentacją. Uczniowie wcielają się w rolę kustosa w muzeum (należy sprawdzić, czy znają to pojęcie). Można pomóc uczniom i wyświetlić (lub zapisać) na tablicy przydatne sformułowania (www.gwo.pl, materiały dydaktyczne, załącznik nr 3), np.

Ten przedmiot przedstawia...

Pochodzi z...

Właścicielem był...

Jego historia wiąże się z...

Proszę zwrócić uwagę na jego wygląd...

PROPOZYCJA TEMATU LEKCJI

Co jest najcenniejsze?

CELE WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

Kształcenie literackie i kulturowe:

Określa tematykę oraz problematykę utworu (I.1.12).

Określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi (I.1.16).

Wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20).

PLAN PRACY NA LEKCJI

1. Zaprezentowanie pamiątki z wakacji według podanego schematu.
2. Zapoznanie się z tekstem.
3. Wybieranie najważniejszych informacji z tekstu.
4. Określenie głównej myśli utworu.
5. Wyrażanie i uzasadnianie opinii związanej z główną myślą utworu.
6. Konfrontowanie sytuacji przedstawionych w tekstach z własnymi doświadczeniami.

Opowiadają przygody.
O, nie brak było ich latem!
I pokazują pamiątki,
zbiory naprawdę bogate.

Jola ma sto muszelek,
a każda prawie jest inna,
Basia przywiozła słonko,
które lśni złotem w bursztynach.

Jaś ma góralską ciupagę,
Staś – portret z kudłatym misiem.
– A co ty, Kysiu, przywiozłaś? –
pytają dzieci Krysie.

Zarumieniła się Krysia.
– Nie mam muszelki, bursztynu.
Mam za to adres Grażynki
i przyjaźń wielką, jedyną.

Będziemy do siebie pisać,
będziemy wspominać morze.
I to jest moja pamiątka,
którą z wakacji przywożę.

ZADANIA

1. Na podstawie wiersza uzupełnij w zeszytcie tabelę.

Kto?	Co przywiozła/przywiozł z wakacji?	O czym przypomina pamiątka?
Jola	?	
Basia	?	?
Jaś	?	
Staś	?	
Krysia	?	?

Zadania 1–2. Utwór Czesława Janczarskiego rozpoczyna cykl starannie dobranych liryków przeznaczonych do kształcenia umiejętności odczytywania poetyckich środków wyrazu na poziomie klasy czwartej. Zadania koncentrują się na odczytywaniu informacji podanych bezpośrednio w tekście (kształcą umiejętność czytania ze zrozumieniem na poziomie semantycznym) i pozwalają przede wszystkim odczytać główną myśl utworu. Podane w zadaniu konstrukcje składniowe ułatwiają uczniom wypowiedanie się na temat przyjaźni jako jednej z najcenniejszych relacji międzyludzkich.

2. Porozmawiajcie o tym, która pamiętka opisana w wierszu jest najcenniejsza. Uzasadnijcie wybór, wykorzystując słownictwo z ramki.

Sądzę • Według mnie • Moim zdaniem
Jestem przekonana/przekonany
Uważam • Myślę • Wydaje mi się
ponieważ • dlatego że • gdyż

Forum internetowe to strona www, która służy użytkownikom internetu na przykład do wymiany informacji, poglądów, uwag.

3. Przeczytaj fragment rozmowy na forum internetowym i ustal jej temat.

Temat: ? (1 post)
autor: Paweł z Torunia

Paweł z Torunia
na forum od: 09.08.2015

Z Kubą i Robertem poznaliśmy się na dziesięciodniowym obozie w Bieszczadach. Wszyscy przyjechaliśmy tam, aby się wyszaleć i przeżyć prawdziwą przygodę. Znalazłem nowych przyjaciół. Często wspominam, jak pomagaliśmy sobie na szlaku. Nie zapomnę strachu, gdy przypadkowo odłączyliśmy się od grupy. Mój GPS w komórce nie działał, a wtedy Kuba jak gdyby nigdy nic wyciągnął mapę i bez trudu odnalazł drogę do schroniska.
Wysłałem chłopakom zdjęcia z obozu. Wakacje się kończą. Obiecaliśmy sobie, że będziemy w kontakcie. Tymczasem ciągle czekam na wiadomości od nich.

Irka
na forum od: 23.10.2014

Człowieku, czym się tak martwisz? Głowa do góry! Żyjemy w XXI wieku. Nie musisz czekać tygodniami na wiadomości od przyjaciół. Jest przecież internet, są telefony... Wystarczy tylko chcieć!

Marek
na forum od: 08.11.2015

Porozmawiajcie ze swoimi rodzicami. Rok temu byłem w podobnej sytuacji. Dzwoniłem do chłopaków z kolonii nawet po kilka razy dziennie, ale kiedy zaczęła się szkoła, jakoś ciągle brakowało czasu. Wtedy moi rodzice zadzwonili do rodziców kilku kolegów z wakacji i zorganizowali nam spotkanie. Było świetnie. Następane wypadło podczas ferii.

Mira
na forum od: 23.05.2016

Nie wierzę, że uda ci się utrzymać kontakt dłużej niż dwa miesiące. Tak to już jest. Jak się wraca do szkoły, to wszystko się zmienia.

Julka
na forum od: 02.04.2015

Powakacyjne spotkanie to marzenie. A może lepiej pisać? Pisz często o tym, co się dzieje w domu, w szkole. Nic nie zastąpi spotkania z kumplami, ale przynajmniej w ten sposób będziecie się dowiadywać o sobie wciąż więcej i więcej...

Robcio
na forum od: 16.12.2016

Nic nie stoi na przeszkodzie, żebyś to ty najpierw się odezwał. Niektórym osobom ciężko wymyślić temat pierwszej rozmowy. Wiem to po sobie.

4. W czasie wakacji nawiązujemy wiele znajomości. Porozmawiajcie o tym, dlaczego warto je podtrzymywać.

Zadania 3–4. Zaprezentowany fragment dyskusji na forum internetowym ma za zadanie pomóc uczniom odwołać się do własnych doświadczeń i wyrazić swoje zdanie na temat podtrzymywania nawiązanych znajomości.

- Zeszyt ćwiczeń, część 1. Różne formy wypowiedzi.**
Jak się wypowiadać stosownie do sytuacji? (s. 21)

PROPOZYCJA TEMATU LEKCJI

Co się zdarzyło w lesie?
Układamy początek
i koniec opowiadania.

CELE WYNIKAJĄCE
Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

Kształcenie literackie i kulturowe:

Omawia elementy świata przedstawionego (I.1.1).

Kształcenie językowe:

Rozpoznaje typy wypowiedzi, uwzględniając cel wypowiedzi: wypowiedzenia pytające – rozumie ich funkcje i je stosuje (II.1.11).

Tworzenie wypowiedzi:

Tworzy opowiadanie twórcze związane z treścią utworu (III.2.7).

Zadaje rzeczowe pytania (program *Między nami*).

PLAN PRACY NA LEKCJI

1. Zapoznanie z tekstem, np. za pomocą tzw. metody dostrajania się.
2. Ustalenie podstawowych informacji na temat świata przedstawionego utworu.
3. Odszukiwanie informacji w tekście wskazujących na przeżycia wewnętrzne bohaterki.
4. Odczytywanie wybranych fragmentów z uwzględnieniem odpowiedniej intonacji.
5. Przekład intersemiotyczny – tworzenie ilustracji, w której barwy oddają uczucia bohaterki.
6. Kształcenie umiejętności zadawania pytań i precyzyjnego na nie odpowiadania.
7. Rozwijanie mowy opowieściowej.

Wakacyjna przygoda

ZADANIE WSTĘPNE

1. Wypiszcie jak najwięcej określeń wyrazu „przygoda”. Zaczynajcie tak: *przygoda* (jaka?) .?.
2. Czytając tekst, zwróć uwagę na:
 - bohaterów biorących udział w zdarzeniach,
 - czas i miejsce zdarzeń.

KRYSZYNA BOGLAR

Samotnie w lesie

Asia chwilę stała niepewnie w miejscu. Bała się zrobić choć jeden krok. Nie wiadomo przecież, gdzie zniknęli za jednym zamachem Marek i Pulpet! Gałęzie jakiegoś drzewa zginały się pod wpływem podmuchów wiatru i zielonymi miotłkami zataczały w powietrzu szerokie półkola.

Nagle zimne igliwie dotknęło jej policzka.

Co czujesz?

– Aaaaaa! – wrzasnęła i jednym susem skoczyła do tyłu. To ją uratowało od wpadnięcia do tego samego dołu, który pochłonął już Marka i Pulpeta. Ale Asia o tym nie wiedziała. Co gorsza, straciła zupełnie orientację. Nie wiedziała już, w którą stronę należy biec, i zupełnie sobie z tego nie zdając sprawy, rzuciła się do ucieczki z powrotem tą samą ścieżką, którą przyszli. Teraz pędziła już na złamanie karku. W świetle błyskawic dróżka rysowała się wyraźną, czarną linią.

BUUUMM!

Co widzisz?

To znów uderzył piorun i równocześnie lunął straszny deszcz. „Co robić? Gdzie się skryć? W czasie burzy nie wolno stać pod drzewem” – przemknęły jej przez myśl słowa wypowiedziane kiedyś przez tatusia. No tak, ale gdzie wolno stać w czasie burzy w bardzo gęstym lesie?

Odpowiedz w myślach na pytanie

Dróżka rozwidlała się. Na prawo zamajaczyły jakieś splecione krzewy. Dalej polana. „Tam się wczółgam – pomyślała – pod te gałęzie”. Nie wiadomo, jak długo przesiedziała w tej jakże niewygodnej pozycji. Kiedy już las ucichł, a dalekie błyski jedynie słabo rozświetlały gęsty mrok, Asia dojrzała olbrzymie drzewo rosnące parę metrów na lewo od ścieżki. Drzewo było bardzo grube, o rozłożystych konarach chwiejących się na wietrze. Na tle czarnego nieba jego

- ▶ **igliwie** – igły drzew
- ▶ **stracić zupełnie orientację** – nie wiedzieć, gdzie się jest
- ▶ **pędzić na złamanie karku** – biec bardzo szybko
- ▶ **zamajaczyć** – nie wyraźnie się ukazać
- ▶ **rozłożyste** – bardzo duże, szerokie
- ▶ **konary** – grube gałęzie wyrastające prosto z pnia drzew
- ▶ **korona** – górne rozgałęzienie drzewa utworzone z konarów i gałęzi

UWAGI DO LEKCJI

Aby uczniowie zapoznali się z tekstem, można wykorzystać metodę zaproponowaną w książce Cathy Miyata, *Mów śmiało! Ćwiczenia przygotowujące uczniów do wystąpień przed publicznością*, GWO, Gdańsk 2005, s. 27–29. Ćwiczenie jest nazwane dostrajaniem się.

Poleć uczniom, by się rozeszli po klasie i położyli lub usiedli na podłodze w wybranych miejscach, z których będą dobrze słyszeli twój głos. Niech się rozejrzą wokół siebie i zobaczą, kto znajduje się obok, niech się poczują bezpiecznie i swobodnie. Gdy zajmą swoje miejsca, powiedz: „Teraz zamknijcie oczy i słuchajcie”. Od tej chwili zaczynaj się do nich zwracać w drugiej osobie.

Czytaj. Po słowach: „Nagle zimne igliwie dotknęło jej policzka”, przerwij czytanie i zadaj pytanie: „Co czujesz?”.

Po słowach: „W świetle błyskawic dróżka rysowała się wyraźną, czarną linią” zadaj pytanie: „Co widzisz?”.

Po słowach: „No tak, ale gdzie wolno stać w czasie burzy w bardzo gęstym lesie?” poleć: „Odpowiedz w myślach na pytanie”. I tak dalej.

Dla ułatwienia pytania, które można zadać uczniom, zostały zapisane na szarych polach po prawej stronie tekstu (tylko w wersji podręcznika dla nauczyciela).

gęsta korona wydawała się białosrebrzysta. Dwa metry nad ziemią w grubym i jak gdyby spękany pniu widniała wielka dziura.

– Dziupła! – wyszeptła dziewczynka.

Wdrapanie się na pierwszy konar zwisający nisko nad ziemią nie przedstawiało żadnych trudności. Nie takie drzewa pokonywało się tego lata! Asia chwyciła lewą ręką następną gałąź i podciągnęła się do góry. Wisząc tak przez chwilę, szukała oparcia dla prawej nogi. Jest! Mały, wystający z pnia odłamek kory.

Trrrrraaach!

Ziemia i drzewo zawirowały nagle w powietrzu i Asia z hukiem wylądowała na mokrym mchu. Zerwała się natychmiast, rozcierając bolące miejsce.

– Będzie siniak – mruknęła i z pasją zaczęła się wspinać na nowo. Teraz już ostrożniej.

Krople deszczu spadające z mokrych liści spływały po karku zimną strużką.

– Brr! – wstrząsnęła się tylko i mocno trzymając się śliskich gałęzi, dotarła wreszcie do krawędzi upragnionej dziupli. „A może tam mieszka jakiś zwierz?”

– zastanowiła się nagle, balansując na jednej nodze. Chwyciła wystającą gałązkę, która ułamała się z suchym trzaskiem. Mocno wychylona na zewnątrz wcisnęła gałąź do dziupli.

W zielonkawym blasku, który na krótko oświetlił dziuplę, zobaczyła tylko trochę starych, zeszlórocznych żółędzi i miękką warstwę próchna. Dobra nasza! Ostrożnie, żeby nie spaść, Asia przykucnęła na skraju dziupli, potem już pewnie wcisnęła się do środka. Przycupnęła w miękkim pyłe wyściełającym dno i głęboko odetchnęła. Poczuła się bezpiecznie. Przez owalny otwór widziała drzewa i krzaki smagane wichrem. Las trzeszczał i skrzypiał.

„Zupełnie jak stara szafa” – pomyślała, sadowiąc się wygodniej. Teraz już się nie bała. Dziupła – duża i przestronna, pachnąca żółędziami i jakimś takim specjalnym zapachem starego drzewa – była wspaniałym schronieniem.

„Tylko gdzie są chłopcy? Żeby im się nic nie stało! Pulpet jest dzielny, ale może się zaziębić i katar gotowy. Jak to się właściwie stało, że mi zginął sprzed oczu?” – Asia martwiła się bardzo, bo co tu dużo mówić, malec był jej pupilkiem. Pocieszała się jedynie myślą, że może obaj chłopcy są razem. A ta biedaczka Klementyna?

Tymczasem burza, jak zwykle bywa w lecie, nagła i gwałtowna w pierwszej chwili, teraz pluskała jedynie ciepłym deszczem. Błyskawice były dalekie i rzadkie, a grzmoty przypominały raczej mruczenie rozszoszczonego kota.

Asia oparła się plecami o ściankę dziupli i przymknęła oczy. Bardzo jej się nagle zachciało spać. Która to może być godzina? Jeszcze zupełna noc i pewnie

▶ **balansować**

– chwiać się, przechylać w różne strony, by utrzymać równowagę

▶ **próchno** – pył,

który się sypie ze starego lub zniszczonego drewna

▶ **smagane** – targa-

ne, szarpane

trzeba tu będzie siedzieć do rana, a potem pójść na poszukiwanie Marka, Pulpeta, no i tej biedaczki Klementyny. A może Marek już ją znalazł? Szkoda! Asia tak bardzo chciała być obecna przy znalezieniu Klementyny. Wyobrażała sobie, jak cała trójka (bo przecież chłopcy muszą się znaleźć!) prowadzi do wsi odnalezioną Klementynę! Tatuś i mamusia będą dumni, że ich dzieci są takie odważne, dzielne i w ogóle...

Biedna Asia była tak śpiąca i zmęczona gonitwą przez ciemność i deszcz, że myśli jej płynęły wyjątkowo leniwie. Wokoło las cichł i tylko od czasu do czasu słychać było idący górą poszum wiatru. Wtedy gruby, stary dąb, w którego wnętrzu siedziała dziewczynka, poskrzypywał cicho. Wydawało się, że starym głosem rozmawia z innymi drzewami o minionej burzy.

Utwór Krystyny Boglar potrafi zaskoczyć. Jeśli masz ochotę na niezwykłą czytelniczą przygodę, koniecznie sięgnij po tę książkę.

A może tylko tak się zdawało Asi, która z przykniętymi oczyma wsłuchiwała się w tajemnicze szmery?

Fragment książki *Klementyna lubi kolor czerwony*

ZADANIA

1. Na podstawie tekstu odpowiedz na pytania.

- Kto jest bohaterem wydarzeń?
- Co mu się przydarzyło?
- Kiedy i gdzie rozgrywają się opisane wydarzenia?

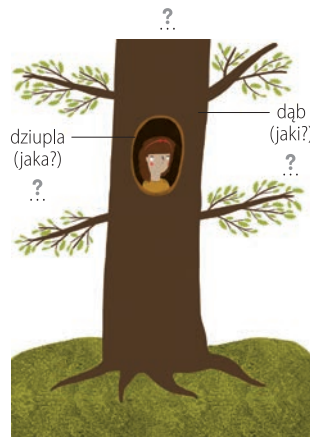
2. a) Wyszukaj fragmenty opisujące sytuację, w której znalazła się dziewczynka, i uzupełnij tabelę w zeszytcie.

Co widzi? 	Co słyszy? 	Co czuje?
..?	..?	..?

b) Na podstawie wybranych fragmentów uzupełnij w zeszytcie schemat odpowiednimi określeniami dziupli i dębu.

c) Wybierz z ramki wyrazy nazywające uczucia bohaterki. Zapisz je nad schematem.

niepewność • przerażenie • strach
trwoga • lęk • niepokój • ulga
poczucie bezpieczeństwa • spokój

Zadania 1–2. Po udzieleniu przez uczniów odpowiedzi na pytania z zadania 1. można zadanie 2. poprzedzić następującymi czynnościami:

- uczniowie wskazują i odczytują fragmenty ilustrujące przeżycia wewnętrzne Asi (zaznaczenia w tekście, tylko w wersji podręcznika dla nauczyciela) tak, by odpowiednią intonacją i natężeniem głosu przekazać uczucia bohaterki;
- po uzupełnieniu schematu uczniowie wykonują pracę plastyczną wyobrażającą dąb (symbol schronienia) i mroczne tło lasu w czasie burzy (przestrzeń oddająca negatywne przeżycia bohaterki). Mogą też tylko dobrać barwy do uzupełnionego schematu. Za pomocą kolorów uczniowie powinni przedstawić stan emocjonalny bohaterki;
- po wykonaniu tych zadań podajemy temat lekcji.

Schemat i tabela z zadania 2. znajdują się na stronie internetowej www.gwo.pl (materiały dydaktyczne, schematy do rozdziału I – *Wśród znajomych i przyjaciół*).

3. Fragment książki „Klementyna lubi kolor czerwony” opisuje tylko mały urywek wakacyjnej przygody Asi. W zespołach wymyślcie i opowiedzcie wcześniejsze oraz późniejsze wydarzenia. W tym celu wykonajcie zadania.

a) Zapiszcie pytania, na które przeczytany fragment nie daje odpowiedzi. Możecie je rozpocząć następująco:

Kto ? Co ? Kim jest ? Dlaczego ? Co się stało ?

Kiedy ? Skąd ? Dokąd ? Którędy ?

W jakim celu ? Jak długo ? Co się przydarzyło ?

b) Odpowiedzcie na zadane pytania. Wybierzcie najlepsze – według was – odpowiedzi i ułożcie własną wersję początku i końca wakacyjnej przygody Asi.

c) Ustalcie w zespole, w jakiej kolejności będziecie opowiadać wymyśloną historię, to znaczy, kto z was rozpocznie, a kto się wypowie następny. Przygotujcie się też do odpowiedzi na pytania, które mogą wam zadać koleżanki i koledzy.

„Nad morzem”

Pisownia rz wymiennego

1. Przyjrzyjcie się rysunkom i podajcie takie objaśnienie wyrazu „morski”, by użyć wyrazu „morze”.

Rz piszemy w wyrazie wtedy, gdy w innym wyrazie podobnym względem budowy i znaczenia **wymienia się** ono na **r**. Dlatego często nazywamy je **rz wymiennym**.

morze – morski rz : r

Zadanie 3a–b. Fragment utworu został wybrany tak, by na jego podstawie niewiele można było ustalić. Należy zwrócić uwagę na to, by wszyscy uczniowie w każdej z grup mogli ułożyć pytanie. Przypominamy uczniom, by zapisując pytania, pamiętali o znaku zapytania na końcu wypowiedzenia.

Zadanie 3c. Można zrezygnować z wykonywania tego zadania, zwłaszcza gdy uczniowie mają problemy z formułowaniem pytań. Można utrwalić umiejętność, jaką jest zadawanie pytań, wykonując polecenia z zeszytu ćwiczeń.

Zeszyt ćwiczeń, część 1.
Różne formy wypowiedzi.
Jak precyzyjnie zadawać pytania? (s. 24)

PROPOZYCJA TEMATU LEKCJI

Pisownię „rz” można uzasadnić.

CELE WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

Kształcenie językowe:

Pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni (II.4.1).

PLAN PRACY NA LEKCJI

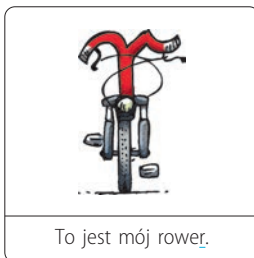
1. Obserwacja wyrazów pod kątem ich budowy i znaczenia.
2. Poznanie zasady ortograficznej dotyczącej pisowni rz wymiennego.
3. Ćwiczenia utrwalające poznaną zasadę ortograficzną.
4. Konkurs.

Zadania 1–2. W całym cyklu lekcji poświęconych poprawnemu zapisowi wyrazów z *rz*, *ó*, *ź*, *ch* wymiennymi pozwalamy uczniom najpierw zaobserwować podobieństwa i różnice w zapisie wyrazów pokrewnych. Uczniowie dobierają w pary wyrazy o podobnych pod względem słowotwórczym budowie i znaczeniu. Na tym etapie nie posługujemy się jeszcze pojęciem „wyraz pokrewny”. Uczeń zauważa cechy wyrazów należących do tej samej rodziny wyrazów i wykorzystuje swoją obserwację do poprawnego zapisu. Podobnie postępujemy, gdy wymiana głosek zachodzi w temacie wyrazu odmieniającego się przez przypadki.

Wspomniany cykl lekcji rozpoczynamy od *rz* wymiennego, gdyż uczeń analizuje tylko jedną parę wymieniających się głosek.

2. a) Znajdźcie pary ilustracji.

b) Zapiszcie w zeszytcie uzupełnione podpisy zamieszczone pod ilustracjami.

3. Przeczytajcie tekst, a następnie wypiszcie wszystkie wyrazy zawierające rz i wyjaśnijcie ich pisownię według wzoru: (nad.) morzem, bo morski.

Zuzia i Martyna poznały się na wakacyjnym obozie nad morzem i szczerze się polubiły. Obie pływają, są zapalonymi rowerzystkami, a poza tym dobrze grają na gitarze. Wieczorami często rozmawiały o ciekawej lekturze i o wspólnych zainteresowaniach, a kiedy musiały się rozstać, były w świetnym humorze, ponieważ wierzyły, że ferie zimowe spędzą razem na Pogórze Karpackim.

4. Do każdego wyrazu z rz (ramka A) dopasuj wyraz uzasadniający jego pisownię (ramka B). Zapisz w zeszytcie wyrazy parami oraz podkreśl w nich rz i r.

A

kucharz, (w) dziurze, parzysty, (w) swetrze,
mierzyć, pojutrze, (na) wietrze, orzeł, tworzyć,
skórzany, bierze, zachmurzenie

B

para, sweter, wiatr, orły, miara, skóra,
chmura, jutro, twórca, bioreę, kucharka,
dziura

Zadania 3–6. Utrwalają poznaną zasadę ortograficzną. W zadaniach 3. i 4. uczeń wyszukuje wyrazy z rz wymiennym i zapisuje pary według wzoru, w zadaniach 5. i 6. – dobiera odpowiednie wyrazy pokrewne ilustrujące poznaną zasadę ortograficzną.

5. Wymienione niżej słowa uzasadniają pisownię innych wyrazów zawierających rz. Podaj te wyrazy.

harcerka • starość • karły • dworcowy • bibliotekarka
kaptur • szerokość • pancerny • powtórka • jezioro • aktor

6. Spośród podanych wyrazów wybierz te, które zawierają rz wymienne, a następnie uzasadnij ich pisownię, podając odpowiedni wyraz.

traktorzysta • korzeń • uderzyć • warzywo • wierzba • sparzyć się • kojarzyć
narciarz • górzysty • porzeczkowy • towarzystwo • mierzenie
zorza • porządek • pielęgniarz • mądrze • rzecz • wytworzyć • zwierzę

7. Wybierzcie jedną z podanych propozycji:

- Ułóżcie historyjkę z pięcioma wyrazami zawierającymi rz wymienne.
- Zaśpiewajcie krótką piosenkę o wyrazach z rz wymiennym.
- Przedstawcie scenkę pantomimiczną przedstawiającą wybrany wyraz z rz wymiennym.

8. Odszukaj na rysunku jak najwięcej elementów, w których nazwach jest rz wymienne. Zapisz je w zeszycie, a następnie podaj wyrazy wyjaśniające ich pisownię.

9. Zorganizujcie w parach zabawę. Każda osoba przygotowuje 10 kartoników, na których zapisuje po jednym wyrazie z rz wymiennym. Zabawa polega na tym, że każdy kolejno kładzie na ławce kartonik z wyrazem, a druga osoba uzasadnia pisownię tego słowa.

10. Narysuj w zeszycie przedmiot, w którego nazwie jest rz wymienne.

Zadanie 8. Warto zwrócić uczniom uwagę na to, że wyrazy nie muszą być tylko nazwami przedmiotów, ludzi itp., ale też czynności i stanów.

Przykładowe rozwiązanie: zachmurzenie, kajakarze, mierzyć, wędkarze, harcerze, orzeł, morze, górzysty teren, starzec na motorze, porzeczek.

Zadanie 9. W łatwiejszej wersji tego zadania możemy wykorzystać specjalnie przygotowane karty (www.gwo.pl, materiały dydaktyczne, załącznik nr 4). Po zabawie w parach można przejść do zadań zamieszczonych w zeszycie ćwiczeń, które uczniowie wykonują indywidualnie.

Zeszyt ćwiczeń, część 1. Ortografia.
Pisownia wyrazów z rz wymiennym (s. 66)

Ćwiczenia. Pisownia rz wymiennego (s. 9)

PROPOZYCJA TEMATU LEKCJI

Porozumiewamy się za pomocą znaków.

CELE WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

Kształcenie językowe:

Określa sytuację komunikacyjną i rozumie jej wpływ na kształt wypowiedzi (II.3.3).

Rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikacji (np. gest, mimika, postawa ciała) (II.3.4).

PLAN PRACY NA LEKCJI

1. Analiza przedstawionych sytuacji – rozpoznawanie niewerbalnych środków komunikowania się.
2. Tworzenie plakatu na podstawie informacji podanych bezpośrednio i pośrednio.
3. Czytanie krótkiego tekstu popularnonaukowego i sprawdzenie stopnia zrozumienia zawartych w nim treści.

Jak to przekazać?

ZADANIA

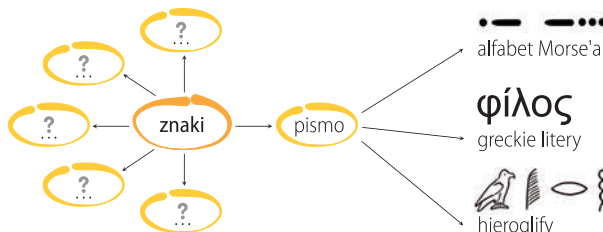

1. Przyjrzyjcie się ilustracji i wykonajcie zadania.

- a) Powiedzcie, w jakiej sytuacji znaleźli się bohaterowie.
- b) Odszukajcie znaki, za pomocą których zostały przekazane różne informacje.

2. a) W zespołach przygotujcie plakat według poniższego schematu. W wyznaczonych polach zapiszcie rodzaje znaków, a obok przy strzałkach podajcie ich przykłady.

b) Przedstawcie efekty wspólnej pracy w klasie.

Ludzie porozumiewają się w różny sposób. Najczęściej za pomocą słów. Możemy również przekazywać informacje za pomocą gestów, mimiki, symboli rysunkowych.

Zadanie 1. Uczniowie powinni mieć czas na to, by się przyrzeć ilustracji. Następnie warto wyświetlić podobną planszę (www.gwo.pl, materiały dydaktyczne, załącznik nr 5) i polecić, by znaleźli między nimi różnice (lub w wersji prostszej – wyświetlały dwie jednocześnie). Plansze różnią się ważnymi z punktu widzenia tej lekcji elementami – znakami, którymi posługują się osoby chcące przekazać jakąś informację.

Zadanie 2. Przygotowuje do sporządzania notatki w formie mapy mentalnej. Warto, by każdy uczeń przepisał do zeszytu wyniki pracy w grupie.

3. a) Przeczytaj tekst.

Mowa i pismo

Człowiek różni się od zwierząt pod wieloma względami, ale jego najbardziej charakterystyczną właściwością jest mowa. Choć mowa jest znakomitym środkiem porozumiewania się, przekazywania wiadomości, myśli i uczuć, to słowo mówione jest ulotne, nietrwałe. Zachować się może tylko w ludzkiej pamięci i ginie wraz ze śmiercią człowieka.

Wynalazkiem, który pozwolił człowiekowi na utrwalanie, gromadzenie, przesyłanie i rozpowszechnianie na odległość wiadomości, wiedzy i kultury cywilizacji, było pismo. Najwcześniejszą odmianą pisma było pismo obrazkowe, w którym obrazki lub uproszczone rysunki przedmiotów oznaczają właśnie te przedmioty, na przykład kółko oznacza słońce, a kreska pozioma – usta.

Z czasem pismo obrazkowe rozwinęło się w pierwsze prawdziwe pismo, którego znaki przedstawiały nie tylko narysowany przedmiot, ale również pojęcia. Na przykład koło oznaczało nie tylko słońce, ale i boga słońca, a także „świecić” lub „ogrzewać”, a pozioma kreska – „mówić” albo „jeść”.

Ostatnim, najwyższym etapem rozwoju pisma jest pismo alfabetyczne, w którym poszczególnym dźwiękom odpowiadają oddzielne znaki zwane literami. Alfabet wymyślono w drugiej połowie II tysiąclecia p.n.e.* w Palestynie, a dziś posługuje się nim większość świata.

Na podstawie książki Władysława Kopalińskiego *Opowieści o rzeczach powszednich*

* p.n.e. – przed naszą erą

b) Sprawdź, czy uważnie przeczytałeś/przeczytałaś tekst. Powiedz, czy podane zdania są prawdziwe czy – fałszywe.

- Człowiek różni się od zwierząt tym, że potrafi mówić.
- Mowa jest umiejętnością, która między innymi pozwala człowiekowi utrwalać i przekazywać wiedzę z pokolenia na pokolenie.
- Najwcześniejszą odmianą pisma było pismo obrazkowe.
- Znaki obrazkowe przedstawiały pojęcia.
- Pismo alfabetyczne to pierwszy etap kształtowania się pisma.
- Alfabet wynaleziono w Palestynie.
- Pismo alfabetyczne polega na zastąpieniu dźwięków danego języka przez znaki zwane literami.

Zadanie 3b. Najlepiej, by każdy uczeń rozwiązał je indywidualnie. Można zaproponować również samodzielne sprawdzenie, np. zapisujemy na tablicy poprawne odpowiedzi w kolejności: prawda, fałsz, prawda, fałsz, fałsz, prawda, prawda, a uczniowie weryfikują swoje odpowiedzi.

Zeszyt ćwiczeń, część 1. Różne formy wypowiedzi.
Za pomocą jakich znaków się porozumiewamy? (s. 26)

Zadanie dodatkowe. By utrwalić pojęcie „porównanie” i sposób tworzenia tego środka stylistycznego, można zaproponować uczniom zabawę w łańcuch porównań. Podajemy pierwsze porównanie, np. „uparty jak osioł”, kolejna osoba tworzy następną, np. „osioł wlecze się niczym żółw”, a kolejna – np. „żółw znieruchomiał niczym kamień” itd. Należy wyjaśnić, że można używać słów: „jak/jakby”, „niczym”, „na kształt” i dodawać wyrazy (określenia), ale takie, które mają sens.

Zeszyt ćwiczeń, część 1.
Zabawy słowem.
Szukamy podobieństw.
Porównanie (s. 16)

Ćwiczenia. Porównanie
(s. 20)

PROPOZYCJA TEMATU LEKCJI

**Wysłać wiadomość pod
wskazany adres.**

CELE WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

Kształcenie językowe:

Rozpoznaje znaczenie *nie-
werbalnych środków komuni-
kacji* (np. *gest, mimika, po-
stawa ciała*) (II.3.4).

Tworzenie wypowiedzi:

Zapisuje adres nadawcy i od-
biorycy (**edukacja wczesno-
szkolna, 1.4.c**).

2. Co sądzisz o Jacku? Napisz w zeszycie kilka zdań na temat tego, czy powinien otrzymać nagrodę. Uzasadnij swoją decyzję.

Według mnie Jacek ?.. ponieważ ?..

3. Wyjaśnij, jaki związek ma tytuł „Zoologiczny talent” z treścią wiersza.

4. Przedstaw swoje cechy, używając pięciu porównań do zwierząt. Użyj słów: *jak, niby, niczym, tak jak, na kształt*.

5. Zapisz co najmniej pięć cech swojej koleżanki/swojego kolegi i dopisz do nich pasujące porównania. Pamiętaj, żeby nie były obraźliwe lub przykre.

Poznać przyjaciół

Język przyjaźni

► **Cornelia** – czyt.
Kornelia

CORNELIA FUNKE

Obce słowa

Codziennie, kiedy Julka pojawiała się z rodzicami na plaży, nieznajoma dziewczynka już tam była. I cała jej rodzina. Zawsze w tym samym miejscu, obok małej kawiarenki.

► **rozłokować się**
– tu: zając sobie
miejsce

– Nie mogliby się chociaż raz rozłokować gdzie indziej? – szepnął piątego dnia ojciec Julki.

PLAN PRACY NA LEKCJI

1. Zapoznanie z opowiadaniem Cornellii Funke *Obce słowa*.
2. Rozmowa na temat sposobów porozumiewania się dziewczynek.
3. Zapisywanie wniosku na podstawie analizy treści utworu.
4. Kodowanie i dekodowanie informacji zapisanych za pomocą wymyślonych znaków.
5. Poprawne zapisywanie adresu.

▶ **trajkotać** – mówić szybko i dużo

▶ **brodzić** – chodzić w płytkiej wodzie

– My też nie zmieniamy miejsca – odparła Julka i uśmiechnęła się do nieznamym dziewczynki.

Tamta odwzajemniła uśmiech. Brakowało jej jednego zęba na przodzie, dokładnie tak jak Julce.

– Mój Boże, o czym ci Włosi tak bez przerwy trajkoczą? – mruknęła mama Julki, smarując się kremem. – I w dodatku z taką szybkością! Cud, że nie połkną przy tym własnego języka.

Julka ruszyła nad brzeg morza i po chwili brodziła w wodzie. Morze było ciepłe i spokojne. Nieznajoma dziewczynka przysła za nią. Wybiegały teraz razem naprzeciw falom, chichocząc i ochlapując się wodą.

A kiedy miały już dość tej zabawy, usiadły obok siebie tuż nad brzegiem, tak żeby woda mogła lizać ich zapiaszczone stopy.

Potem budowały zamek z piasku. Julka kopała, a Rosetta przynosiła wodę. Julka знаła imię nowej przyjaciółki, gdyż jej gruba babcia zawsze wołała głośno na całą plażę: „Roseeeetaaa!”. [...]

Siódmego dnia wakacji Julka przysła jak zwykle na plażę, ale Rosetty nie było.

– No, nareszcie! – powiedział tata Julki. – Nareszcie możemy zająć lepsze miejsce.

Julka przeszła całą plażę, szukając przyjaciółki. Po dwóch nudnych wlokących się godzinach Rosetta przysła. Tym razem nie z całą rodziną, tylko z grubą babcią, która uśmiechnęła się do Julki i ciężko oddychając, klapnęła na leżak.

Julka wbiegła zaraz do wody, ale Rosetta zatrzymała się na brzegu. Podała przyjaciółce wąską bransoletkę z muszelek i pomogła Julce założyć ją na rękę. A potem wcisnęła jej w dłoń złożoną karteczkę.

– Co to za kartka? – zapytała mama, kiedy wieczorem siedzieli na hotelowym balkonie.

– Adres Rosetty – odparła Julka i wygładziła zmięty papierek. – Ja też zapisałam jej swój adres. Rosetta wyjechała.

– Rosetta? Czy to ta włoska dziewczynka z plaży? – zapytał tata. – Jak chcesz do niej pisać? I skąd wiesz, że wyjechała?

▶ **klapnąć** – tu: usiąść

► **zirytować się**
- zdenerwować się

Julka wzruszyła ramionami.

- Powiedziała mi.

- Tak? A po jakimu rozmawialiście? - zapytał tata kpiąco. - Po angielsku?

- Też coś! - zirytowała się Julka. - Każda z nas mówiła po swojemu. Zresztą włoski jest taki przyjemny w słuchaniu, że człowieka aż ponosi. Nie zauważyliście tego?

Nie, nie zauważyli.

Kiedy Julka wróciła do domu, w skrzynce na listy tkwiła już pocztówka z widokiem z Wenecji od Rosetty. Na jej odwrocie Rosetta narysowała serce z muszelek. Julka uznała, że wypadło to całkiem nieźle. Sama zaś wysłała Rosette najpiękniejszą, jaką mogła znaleźć, pocztówkę przedstawiającą Hamburg.

► **porcellino** - w języku włoskim pełna nazwa zwierzątka to *porcellino d'India*

Na odwrocie napisała: „*Tanti saluti* od Julki”. Ten zwrot, znaczący: Moc pozdrowień, znalazła w słowniku turystycznym taty. Pod spodem narysowała swoją świnkę morską, ale rysunek nie wypadł ani w połowie tak dobrze jak muszelki Rosetty. Zajrzała więc jeszcze raz do słownika i podpisała: „*Porcellino*”, co znaczy: świnka. Żeby nie było wątpliwości.

Fragment książki *Opowieści straszne i niestraszne*, tłumaczenie: Izabella Korsak

ZADANIA

1. a) Porozmawiajcie o tym, jak Julka i Rosetta porozumiewały się ze sobą. Wymieńcie wszystkie sposoby i podajcie przykłady.

b) Z poniższych sformułowań wybierzcie te, których można użyć przy opisywaniu sposobu porozumiewania się dziewczynek.

porozumiewać się • gestykulować • mówić na migi • robić miny • uśmiechać się
mrugnąć okiem • puścić oko • spojrzeć po sobie • telefonować
korespondować • faksować • wysłać e-mail

2. Napisz 2–3 zdania o tym, dlaczego – według ciebie – dziewczynkom nie przeszkadzało, że mówiły innymi językami.

3. Wymyśl treść wiadomości, którą Rosetta mogłaby wysłać do Julki. Zapisz ją bez użycia słów, ale za pomocą takich znaków, które pozwolą odszyfrować wiadomość lub domyślić się jej treści.

Adresat to odbiorca listu, przesyłki.

Nadawca to ten, kto wysła list, przesyłkę.

Zadanie 1. Uczniowie na lekcji *Jak to przekazać?* (podręcznik, s. 32) poznali różne sposoby komunikowania się. Tu tę wiedzę sprawdzamy na konkretnym tekście literackim. Uczniowie podczas wykonywania tego zadania powinni jako przykłady wskazywać odpowiednie fragmenty, które informują o niewerbalnych środkach komunikowania się, np. „[...] uśmiechnęła się do nieznamym dziewczynki. Tamta odwzajemniła uśmiech” (mimika), „Wybiegały teraz razem naprzeciw falom, chichocząc i ochlapując się wodą” (gesty, dźwięki/odgłosy).

Zadanie 2. Uczniowie zapewne bez problemu zauważą, że dziewczynki chciały się porozumieć i dlatego potrafiły się domyślić z zachowań, gestów itp. tego, co miała do przekazania druga osoba.

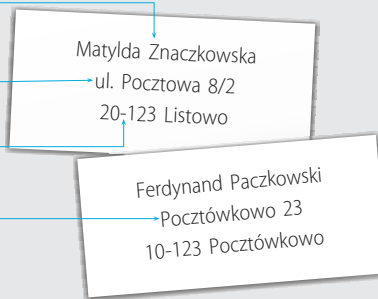
Adres to inaczej miejsce zamieszkania lub pobytu osoby, a także siedziba instytucji, takiej jak szkoła, urząd miasta, urząd gminy.

Najpierw zawsze zapisujemy imię, a potem nazwisko osoby, do której wysyłamy na przykład list lub paczkę.

To skrót od słowa „ulica”, należy po nim postawić kropkę.

To jest kod pocztowy, inaczej numer poczty, na którą przychodzi przesyłka.

Jeśli adresat mieszka w miejscowości, w której nie ma ulic, zapisujemy w tym miejscu tylko jej nazwę oraz numer domu, ewentualnie mieszkania.

Uwaga. Pamiętajmy o wielkiej literze w nazwach ulic, miast, wsi, państw, a także w zapisie imion i nazwisk, na przykład ul. Malinowa, Wierzbowo, Polska, Alina, Jankowska.

4. W odpowiednim miejscu kartki pocztowej poprawnie zapiszcie swój adres. Możesz podać wymyślone dane. Wymieszajcie kartki i niech każdy z was wyciągnie jedną, na której bez użycia słów przekaże krótką zaszyfrowaną informację. Następnie kartki wracają do adresatów wiadomości, a ci próbują je odszyfrować. Pamiętajcie, by treść zawarta na kartce nikogo nie uraziła.

Zadanie 4. Zanim uczniowie rozpoczną zaproponowaną zabawę, należy sprawdzić, czy wszyscy poprawnie zapisali adres.

Zeszyt ćwiczeń, część 1. Różne formy wypowiedzi. Jak poprawnie zapisać adres? (s. 30)

Ćwiczenia. Adres (s. 22)

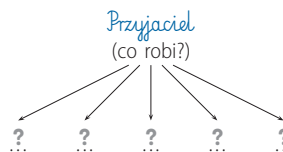
Spotkać przyjaciela

ZADANIA WSTĘPNE

1. a) Porozmawiajcie o tym, w jakich sytuacjach szczególnie potrzebujemy przyjaciela i jakiego zachowania wówczas od niego oczekujemy.

b) Spiszcie najważniejsze wnioski z waszej rozmowy. W tym celu uzupełnijcie w zeszycie schemat.

PROPOZYCJA TEMATU LEKCJI

Jaki jest Ben?

CELE WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

Kształcenie literackie i kulturowe:

Określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi (I.1.16).

Wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19).

Wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20).

Tworzenie wypowiedzi:

Uczestniczy w rozmowie na zadany temat (III.1.1).

2. Spośród podanych cech wybierz trzy, którymi przede wszystkim powinien się odznaczać twój przyjaciel. Uzasadnij swój wybór.

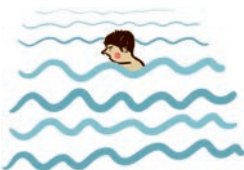
niezawodny • oddany • serdeczny • miły • wierny • życzliwy • towarzyski • wesoły
uczynny • rozmowny • utalentowany • bezinteresowny • wrażliwy • sprawiedliwy
cierpliwy • prawdomówny • wysportowany

WANDA WITTER

Fotografia nieba (fragment)

Tomek, bohater książki Wandy Witter „Fotografia nieba”, przeżywa trudne chwile. W wypadku samochodowym stracił ojca i starszego brata Kamila. Niedługo potem przeprowadza się z mamą do Konstancina. Na szczęście tutaj poznaje Bena, nowego przyjaciela. Ten fragment opisuje sytuację, gdy Tomek dowiaduje się o nieszczęśliwym wypadku pewnego siedemnastolatka, który utonął przy próbie przepłynięcia Wisły.

- ▶ **patrzeć z niemym wyrzutem**
- patrzeć z zalem, pretensją

nowi, że ja też chciałem przepłynąć Wisłę na drugi brzeg. I że przyrzekłem to zrobić dla Kamila.

- Wiem, że chciałeś – powiedział Ben cicho. [...]

- Jak to wiesz? – zdziwiłem się. – Przecież ja nikomu o tym nie wspominałem.

- Ale i tak wiedziałem, co zamierzasz. – Klepnął mnie po przyjacielsku w ramię.

- Skąd mogłeś wiedzieć – dopytywałem. – To była moja tajemnica.

Ben się roześmiał, a potem powiedział, że teraz on mnie odprowadzi. I poszliśmy aż do miejsca, gdzie z szosy można było zanurzyć się w las, aby na skróty dojechać do Konstancina, akurat przy Starej Papierni.

- Ty tę swoją tajemnicę miałeś wypisaną w oczach – powiedział mój kumpel.

- Za każdym razem, kiedy patrzyłeś, jak Wisła płynie.

- Ach tak – zdumiałem się. – Ale gdyby nie dzisiejszy wypadek, pewnie bym jednak przepłynął Wisłę. Lecz dopiero pod koniec lata. Przecież trenuję...

- Nie przepłynąłbyś – zapewnił Ben i znów klepnął mnie w ramię.

PLAN PRACY NA LEKCJI

1. Rozmowa na temat tego, jaki powinien być przyjaciel i jak powinien się zachowywać.
2. Zapoznanie z fragmentem utworu Wandy Witter *Fotografia nieba*.
3. Układanie pytań do tekstu.
4. Wyszukiwanie w tekście informacji na temat zachowania Bena.
5. Nazywanie cech i charakteryzowanie postawy bohatera.
6. Rozmowa na temat znaczenia przyjaźni w życiu.
7. Pisanie wypowiedzi na temat przyjaźni.

► **kapować** – rozumieć

– Dlaczego nie?

– Bobym ci nie pozwolił, kapujesz! Nie pozwolił... Po to tu jestem...

Jeszcze po powrocie do domu długo zastanawiałem się, co Ben miał na myśli, kiedy mówił, że po to tu jest. Może z przyjaźnią zawsze tak jest, że jeden ubezpiecza drugiego i go chroni, kiedy mu niebezpieczne pomysły przyjdą do głowy i chce ryzykować.

Nareszcie zaczynałem kapować, że przepłynięcie Wisły to wielkie ryzyko. Ryzyko życia. I pewnie to czułem od początku. Dlatego nie mówiłem o tym ani mamie, ani Benowi. Nikomu.

ZADANIA

1. Na podstawie tekstu ułóż pytania dotyczące jego najważniejszych treści. Rozpocznij je w następujący sposób:

*O czym ? Dlaczego ? Dokąd ? Co ? Na czym ? Kiedy ? W jaki sposób ?
Na czym polega ?*

2. Powiedz, dlaczego Bena można nazwać prawdziwym przyjacielem Tomka.

- Znajdź w tekście fragmenty ukazujące, jak Ben zachowuje się względem Tomka.
- Na podstawie wskazanych fragmentów uzupełnij w zeszyte tabelę.

Co robi Ben?	Jaki jest Ben?
?	?

3. Wyjaśnijcie, jak – według was – należy rozumieć stwierdzenie, że w przyjaźni „jeden ubezpiecza drugiego i go chroni, kiedy mu niebezpieczne pomysły przyjdą do głowy”.

- Podajcie przykłady niebezpiecznych sytuacji, które czasami przychodzą dzieciom do głowy.
- Przedyskutujcie, w jaki sposób przyjaciel może pomóc uniknąć niebezpiecznych sytuacji.

4. Napisz krótką wypowiedź, którą rozpoczniesz w następujący sposób:

*Chciałabym/Chciałbym mieć takiego przyjaciela jak Ben ? lub
Dla mnie w przyjaźni najbardziej liczy się ?*

Zadanie 1. Można je wykonać w dwóch grupach. Uczniowie z pierwszej grupy układają pytania i zadają je drużynie przeciwnej, po czym zespoły zamieniają się rolami.

Zadanie 2. Uczniowie powinni znaleźć przede wszystkim fragmenty, które informują o reakcjach Bena i ich wpływie na zachowanie Tomka. Nauczyciel może poprosić uczniów, aby przytaczali kolejno fragmenty dotyczące: wypowiedzi Bena, gestów i mimiki, które im towarzyszyły, oraz przemyśleń Tomka po spotkaniu z przyjacielem. Uczniowie podczas uzupełniania tabeli mogą korzystać ze słownictwa nazywającego cechy (zadanie wstępne 2.).

Zadanie 4. Można je potraktować jako zadanie domowe. Powinno uwzględniać spostrzeżenia i wnioski z lekcji. Warto zachęcić uczniów do tego, by w wypowiedziach uzasadnili swoje zdanie i odwołali się do własnych doświadczeń.

PROPOZYCJA TEMATU LEKCJI

Opisujemy dziewczynkę
w czerwonej sukni.

CELE WYNIKAJĄCE
Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

Kształcenie literackie
i kulturowe:

Rozumie swoistość tekstów
kultury przynależnych do:
sztuk plastycznych (I.2.8).

Tworzenie wypowiedzi:

Tworzy logiczną, semantycznie
pełną i uporządkowaną
wypowiedź, stosując odpowiednią
do danej formy gatunkowej
kompozycję i układ graficzny;
rozumie rolę akapitów w tworzeniu
całości mysłowej wypowiedzi (III.1.3).

Zna zasady budowania akapitów
(III.1.5).

PLAN PRACY NA LEKCJI

1. Rozmowa na temat pierwszych wrażeń i emocji związanych z odbiorem obrazu.
2. Opis wyglądu postaci przedstawionej na obrazie.
3. Analiza tekstu na temat obrazu (budowa i treść).
4. Gromadzenie wyrazów nazywających nastrój obrazu.
5. Układanie pytań na temat sportretowanej postaci.

Przeglądamy się portretowi dziewczynki

Józef Pankiewicz, „Portret dziewczynki w czerwonej sukience”, 1897
75 cm × 58 cm, Muzeum Narodowe w Kielcach

ZADANIA

1. Przyjrzyj się uważnie obrazowi, a następnie opisz przedstawioną na nim postać. Uwzględnij szczegóły wyglądu: głowę (włosy, oczy, nos, usta, uszy, policzki), ręce, sukienkę.

UWAGI DO LEKCJI

Jeśli możemy skorzystać z rzutnika, to warto wyświetlić reprodukcję obrazu w dużym powiększeniu (www.gwo.pl, materiały dydaktyczne, załącznik nr 9).

Zadanie dodatkowe. We wstępnej części lekcji uczniowie oglądają dzieło Józefa Pankiewicza, a następnie mówią o swoich pierwszych wrażeniach związanych z obrazem.

Zadanie 1. Warto tak uporządkować wypowiedzi uczniów, by opis uwzględniał przesuwanie się wzroku od głowy przez kolejne elementy postaci (wypowiedź powinna być jak najbardziej spójna i logiczna, by ktoś, kto nie widział obrazu, mógł sobie wyobrazić namalowaną dziewczynkę).

2. a) Przeczytaj opis dzieła Józefa Pankiewicza „Portret dziewczynki w czerwonej sukience”.

① Przed nami obraz Józefa Pankiewicza zatytułowany „Portret dziewczynki w czerwonej sukience”. Sportretowane dziecko jest córką przyjaciela malarza, Adama Oderfelda.

② Z obrazu patrzy na nas dziewczynka o bardzo ładnej, spokojnej twarzy. Liczy nie więcej niż dziesięć lat. Wyraźne, piwne oczy spoglądają gdzieś w dal.

③ Jasne, delikatne brwi są tego samego koloru co okalające twarz piękne, długie blond włosy. Prosty, kształtny nos i lekko uśmiechające się różane usta dodają dziecku wiele wdzięku.

④ Dziewczynka jest ubrana w bogato zdobioną czerwoną sukienkę z dużymi, bufiastymi rękawami (upiętymi tuż nad łokciem) oraz efektowną kokardą na prawym ramieniu. Gęste fałdy eleganckiej sukienki szeroko rozchylają się ku dołowi.

⑤ Dziecko pozuje artyście. Lewą dłoń zaciska na oparciu krzesła, w prawej, opuszczonej wzdłuż sukienki, trzyma jasną chusteczkę. Cień nie pozwala dokładnie określić jej koloru. Światło padające na postać odbija się od spływających na lewe ramię gładkich włosów, a także od szyi i rąk dziecka. Uwydatnia urodę jego zdrowej, rumianej skóry.

⑥ Cały obraz ma niezwykle nastrój. Podkreślają go przede wszystkim rozświetlone tło oraz cienie kwiatów na ścianie. Od ponad stu lat „Portret dziewczynki w czerwonej sukience” zachwyca swoją tajemniczością.

b) Ustal, w których akapitach znajdują się informacje dotyczące:

- autora i tematu jego dzieła,
- opisu przedstawionej sytuacji,
- opisu twarzy postaci,
- nastroju dzieła.
- opisu ubioru,

Akapit to logiczny fragment tekstu wyodrębniony graficznie.

c) Powiedz, które akapity opisu stanowią jego:

- wstęp,
- rozwinięcie,
- zakończenie.

3. Wypisz z tekstu wyrazy będące określeniami: twarzy, włosów, brwi, oczu, nosa, ust, skóry, sukienki, kokardy, rękawów, chusteczki.

4. Określ własnymi słowami nastrój obrazu.

Nastój (jaki?): niezwykle, ?.. ?.. ?..

5. Ułóż kilka pytań, na które nie dają odpowiedzi ani obraz, ani jego opis, a które można by zadać sportretowanej dziewczynce.

Zadanie 2. Zadanie służy analizie i obserwacji wzorca (opisu). Warto przede wszystkim zwrócić uwagę uczniów na budowę wypowiedzi, którą łatwo dostrzec bez zagłębiania się w zawartość poszczególnych akapitów. Następnie przechodzimy do analizy każdej części. Uczymy w ten sposób umiejętności planowania wypowiedzi oraz hierarchizowania treści tekstu, a także zapoznajemy uczniów z funkcją akapitów.

Zadanie dodatkowe. Po wykonaniu zadań można zaproponować rodzaj zabawy rozwijającej umiejętność opisywania i uważnego słuchania. Prosimy uczniów o zamknięcie oczu, wybieramy jeden z obrazów (www.gwo.pl, materiały dydaktyczne, załącznik nr 10). Wskazany uczeń opisuje go koleżankom i kolegom. Następnie, gdy osoba opisująca uzna, że zakończyła swoją wypowiedź, wyświetlamy wszystkie obrazy i prosimy uczniów, by wskazali dzieło, o którym była mowa.

PROPOZYCJA TEMATU LEKCJI

O przyjaźni Leszka i Mieszka.

CELE WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

Kształcenie literackie i kulturowe:

Opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność (I.1.7).

Charakteryzuje bohaterów w czytanych utworach (I.1.9).

Określa tematykę oraz problematykę utworu (I.1.12).

Objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach (I.1.15).

Określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi (I.1.16).

Wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19).

Wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera (I.1.20).

Tworzenie wypowiedzi:

Redaguje notatki (III.2.4).

▶ **powiat** – część terytorium państwa mająca swoje władze

▶ **kum** – przyjaciel

▶ **wtenczas liczone** – w tym czasie było

▶ **dwój duch** – dwie dusze

▶ **dąbrowa** – las złożony głównie z dębów

▶ **kukania** – dźwięki wydawane przez kukulkę

▶ **zozuła** (częściej: zazula) – kukulka

▶ **alić** – a oto

▶ **nuż** – nagle, nieoczekiwanie

▶ **kniewa** – wielki, gęsty las

▶ **miąs** – (przeżarte) mięs

▶ **Litwin** – mieszkaniec Litwy, dziś państwa graniczącego z Polską, Rosją, Białorusią i Łotwą

Prawdziwy przyjaciel?

Adam Mickiewicz

Przyjaciele

Nie masz teraz prawdziwej przyjaźni na świecie;
Ostatni znam jej przykład w Osmiańskim powiecie.
Tam żył Mieszek, kum Leszka, i kum Mieszka Leszek,
Z tych, co to: gdzie ty, tam ja – co moje, to twoje.

Mówiono o nich, że gdy znaleźli orzeszek,
Ziarnko dzielili na dwoje;

Słowem, tacy przyjaciele,

Jakich i wtenczas liczone niewiele.

Rzekłbyś: dwój duch w jednym ciele.

O tej swojej przyjaźni raz w cieniu dąbrowy

Kiedy gadali, łącząc swoje czułe mowy

Do kukań zozul i krakań gawronich,

Alić ryknęło raptem coś koło nich.

Leszek na dąb; nuż po pniu skakać jak dzieciółek.

Mieszek tej sztuki nie umie,

Tylko wyciąga z dołu ręce: „Kumie!”

Kum już wylazł na wierzchołek.

Ledwie Mieszkowi był czas zmrużyć oczy,

Zbladnąć, paść na twarz: a już niedźwiedź kroczy.

Trafia na ciało, maca: jak trup leży;

Wącha: a z tego zapachu,

Który mógł być skutkiem strachu,

Wnosi, że to nieboszczyk i że już nieświeży.

Więc mruknąwszy ze wzgardą, odwraca się w kniewę,

Bo niedźwiedź Litwin mięs nieświeżych nie je.

Dopieroż Mieszek odżył... „Było z tobą kruczo! –
 Woła kum – szczęście, Mieszku, że cię nie zadrapał!
 Ale co on tak długo tam nad tobą sapał,
 Jak gdyby coś miał powiadać na ucho?”
 „Powiedział mi – rzekł Mieszek – przysłowie niedźwiedzie:
 Że prawdziwych przyjaciół poznajemy w biedzie”.

ZADANIA

1. Wskaż fragmenty tekstu, w których możesz znaleźć odpowiedzi na pytania.
 - Co wiemy o życiu bohaterów wiersza „Przyjaciele”?
 - Co sądzą o Leszku i Mieszku mieszkańcy powiatu?
2. a) Ustal właściwą kolejność ilustracji i na ich podstawie opowiedz historię dwójki przyjaciół.

- b) Nadaj tytuły poszczególnym obrazkom.

PLAN PRACY NA LEKCJI

1. Zapoznanie z tekstem Adama Mickiewicza *Przyjaciele*.
2. Analizowanie treści utworu (wyszukiwanie informacji o bohaterach i wydarzeniach).
3. Charakteryzowanie Leszka i Mieszka.
4. Tworzenie notatki dotyczącej utworu.
5. Redagowanie wypowiedzi uwzględniającej uniwersalny charakter utworu.

Zadanie 3b. Zadanie łączy umiejętność wyboru odpowiednich fragmentów tekstu z umiejętnością wyszukiwania informacji. Nauczyciel może zaproponować uczniom odczytywanie fragmentów, które charakteryzują bohatera. Uświadamiamy w ten sposób uczniom, że charakterystyka pośrednia postaci polega na interpretowaniu jej zachowań, wypowiedzi itp.

Zadanie 4. W starszych klasach można podpowiedzieć uczniom, aby stworzyli notatkę z odpowiedzi na podane w zadaniu pytania. W klasach bardziej samodzielnych podkreślamy, że najistotniejsze jest wyjaśnienie sensu utworu.

Zadanie 5. Można je potraktować jako zadanie domowe.

3. a) Narysuj w zeszycie Leszka i Mieszka, a następnie uzupełnij rysunek odpowiednimi nazwami cech charakteru wybranymi z ramki.

samolubny • zaradny • sprytny • fałszywy • obłudny • tchórzliwy
nieuczynny • egoista • darzący zaufaniem • pomysłowy • ufny

b) Uzasadnij każdą z cech bohaterów według wzoru.

Samolubny, ponieważ w sytuacji zagrożenia myślał tylko o sobie.

4. Sporządź w zeszycie krótką notatkę o przeczytanym tekście. Uwzględnij następujące informacje:

- o czym jest bajka,
- co się wydarzyło,
- jak się zachował Leszek,
- jak niedźwiedź zareagował na leżącego Mieszka,
- co dzięki tej przygodzie zrozumiał Mieszek.

5. Napisz, czy się zgadzasz ze stwierdzeniem, że prawdziwych przyjaciół poznajemy w biedzie. Odpowiedź poprzyj przykładami.

Internetowa znajomość

ZADANIA WSTĘPNE

1. a) Z pewnością nie wyobrażacie sobie życia bez komputera, a zwłaszcza bez internetu. Dobierzcie się w grupy. Niech każda poda przykłady na to, że internet jest jednym z najważniejszych wynalazków współczesności. Poszczególne grupy zabierają głos jako:

- naukowcy,
- podróżnicy, turyści,
- nauczyciele,
- politycy.
- uczniowie, studenci,

b) Spiszcie korzyści wynikające z korzystania z internetu.

2. Każda rzecz wykorzystywana niewłaściwie może wyrządzać szkody. Wypiszcie zagrożenia, które się wiążą z użytkowaniem internetu.

PROPOZYCJA TEMATU LEKCJI

Kim się okazała Flexi?

CELE WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

Kształcenie literackie i kulturowe:

Określa tematykę oraz problematykę utworu (I.1.12).

Nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst (I.1.14).

Określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi (I.1.16).

Wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach (I.1.19).

*Oddziela informacje ważne od drugorzędnych (program **Między nami**).*

*Wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone wprost oraz pośrednio (program **Między nami**).*

BARBARA STENKA

Flexi – gwiazda z netu

Bohaterką książki „Hela i zajęcia pozaszkolne” jest dziesięcioletnia Hela. Dziewczynka wyróżnia się ogromnym poczuciem humoru. Nie znosi nudy, a poza tym – jak każdy z was – chodzi do szkoły i ma swoje domowe obowiązki.

► **pop** – tu: rodzaj muzyki rozrywkowej

► **traf** – nieprzewidziane, nieoczekiwane zdarzenie, zbieg okoliczności

Od dwóch miesięcy mamy zainstalowany internet. Kiedyś nie lubiłam komputera, ale ostatnio sytuacja się zmieniła. Siedziałam sobie znudzona przed monitorem i czekałam, aż ktoś się do mnie odezwie na czacie. W domu był tylko Parówkas, dzień był szary

i było jakie. Nagle zadzwęczał mój komputerowy brzęczyk i na ekranie przeczytałam taki tekst: „Heja! To ja – Flexi! Mogę być twoją przyjaciółką!”. Nie znałam żadnej Flexi i od razu zainteresowałam się tym powitaniem. „Mam na imię Hela i mam prawie jedenaście lat – odpisałam. – A ty?” Flexi na to: „Ja mam osiemnaście i jestem gwiazdą popu. Wkrótce będę nagrywała przeboje w studiu nagrań”. To już była sensacja! Nigdy nie miałam osiemnastoletniej koleżanki! I to takiej, która by śpiewała przeboje! O rany, musiałam zrobić wszystko, żeby nie stracić tej znajomości. Może to była pomyłka? Nawet jeśli pomyłka, to nic nie zmieniało faktu, że osiemnastoletnia Flexi do mnie napisała!

Od tego dnia codziennie z nią rozmawiałam – za pomocą komputera oczywiście. A kiedy Flexi przysłała mi zdjęcie – o mało nie spadłam z krzesła! Była piękna! Wysoka i szczupła, miała długie proste włosy i jeszcze dłuższe nogi. W rękę trzymała mikrofon, a jej spódniczka mini lśniła błękitem! Jednak było mi trochę smutno – pewnie nigdy nie będę taka śliczna... Co za traf, że taka gwiazda chce się przyjaźnić ze mną, zwykłą dziewczynką!

– Magda, zobacz, Magda! – W końcu podzieliłam się radością. – Rozmawiam z nią już prawie tydzień. Zaprosi mnie na swój koncert!

– Ale ładna – przyznała niechętnie Magda. – Załatwisz mi jej autograf?

– Pewnie. – Wszystko wydawało mi się możliwe. – Chodź, poszukamy jej w telewizji! Przecież muszą gdzieś być jej teledyski!

Tkwiliśmy przed ekranem pół dnia, ale akurat nigdzie nie emitowano teledysków pięknej Flexi. Wreszcie mój tata wygonił nas do ogrodu i kazał bawić się w berka. [...]

Następnego dnia Flexi przysłała mi swoje nagranie – oczywiście zaśpiewane po angielsku, bo trzeba od początku brać pod uwagę międzynarodową karierę. Tak mi napisała. Od tej chwili nie rozstawałam się z piosenką mojej przyjaciółki – wciąż miałam w uszach słuchawki i podrygiwałam miarowo, co doprowadzało do szału moją mamę.

PLAN PRACY NA LEKCJI

1. Rozmowa na temat korzyści i zagrożeń związanych z używaniem internetu.
2. Zapoznanie z tekstem Barbary Stenki *Flexi – gwiazda z netu* i sprawdzenie stopnia zrozumienia utworu.
3. Nazywanie pierwszych wrażeń czytelnicznych.
4. Analiza opowiadania (gromadzenie informacji na temat bohaterki, wyszukiwanie informacji o przeżyciach Heli i uzasadnianie ich na podstawie wybranych zdarzeń).
5. Ocenianie postępowania Magdy.

Zadania wstępne 1–2. Mają na celu uświadomić uczniom, jak powszechnym zjawiskiem jest korzystanie z internetu. Spisywanie korzyści i zagrożeń wynikających z jego użytkowania ma wykształcić postawę odpowiedzialności. Poza tym pomaga wyciągnąć poważne wnioski po lekturze z pozorów zabawnego tekstu.

Praca nad zadaniami wstępnymi pozwoli oddzielić pierwsze wrażenia ucznia (zadanie 2.) od refleksji nad odpowiedzialnym korzystaniem z internetu. Zadania 3. i 4. służą ukazaniu rozdźwięku między rzeczywistością a światem wirtualnym. Wskazują na możliwe konsekwencje wynikające z braku dystansu do internetowej rzeczywistości.

- ▶ **skonfiskować**
- zabrać komuś coś, zwykle za karę
- ▶ **perspektywa**
- to co się daje przewidzieć w przyszłości
- ▶ **być zdezorientowanym** - zostać wprowadzonym w błąd, zmylnym i nie wiedzieć, co robić, myśleć
- ▶ **limuzyna** - duży luksusowy samochód osobowy

- Hela, jak tak dalej będzie, to skonfiskuję ci cały sprzęt! - powiedziała wreszcie, a ja wybuchnęłam straszny płaczem. Perspektywa rozstania z Flexi była dla mnie prawdziwym dramatem.

- Ale... cooo się dzieje? - Mama nie oczekiwała tak gwałtownej reakcji.

- Niiic - wyszlochałam. - Ja po prostu lubię tę piosenkę... - Nie przyznałam się do znajomości z gwiazdą z netu, bo coś mi mówiło, że to by się mamie bardzo nie spodobało.

- Taka rozpacz z powodu piosenki? - Mama była zdezorientowana. - I jeszcze jedno: komputer co drugi dzień, przez pół godziny. Koniec wysiadywania godzinami przed monitorem - denerwowała się coraz bardziej, a ja szukałam pomocy u taty. Ale i on powiedział:

- Helusia, od tygodni nie ćwiczysz na flecie. Pan Józio się skarżył, że orkiestra nie może pracować przez jedną Helę.

- Ale... - próbowałam się bronić - to wyjątkowa sytuacja. Ja się za to wezmę... - chlupałam, a rodzice razem zapytali:

- Jaka sytuacja???

- Eeeee... - wycofywałam się. - Akurat spodobała mi się taka piosenka... I za często jej słucham, i... i to może dlatego...

Tata zainteresował się piosenką i wyobraźcie sobie, że po chwili wszyscy skakaliśmy w rytm przeboju mojej kochanej Flexi!

Musiałam być bardziej ostrożna. Poza tym strasznie chciałam wreszcie spotkać się z Flexi. Tylko że ona pisała, że ma mnóstwo koncertów i tras i nie ma teraz czasu na spotkania. Trochę się dziwiłam, bo przecież wciąż była na czacie i sporo czasu poświęcała na korespondencję ze mną. Cóż, może miała laptopa i pisała do mnie w trakcie podróży? Na pewno miała najnowszy sprzęt i wygodne limuzyny.

▶ **demonstracyjnie**
- zwracając uwagę tak, by inni to zauważyli

▶ **discman** - (czyt. diskmen, dyskmen) przenośny odtwarzacz płyt kompaktowych

▶ **ideał** - coś doskonałego, wzór do naśladowania

▶ **komplikacja**
- coś, co utrudnia (jest przeszkodą) wykonanie czegoś

▶ **idolka** - osoba ciesząca się szczególną popularnością, uwielbiana i naśladowana

- Hela, co to za bzdura? - zdziwiła się Magda, dotykając mojej bluzki, na której niezmywalnym pisakiem zrobiłam kwiecisty napis „Flexi”.

- Jestem żywą reklamą mojej przyjaciółki z netu. - Demonstracyjnie odrzuciłam włosy, nucąc przebój, który wciąż mi towarzyszył dzięki słuchawkom i discmanowi.

- Ach tak? - obraziła się Magda. - Przyjaciółką? Z netu?

- Yes! - cmoknęłam głośno, a Magda pociągnęła nosem.

- Hela, ja się o ciebie martwię - powiedziała poważnie. - Zaraz wszystko powiem twojemu tacie. - I pomaszerowała w stronę mojego domu, a ja za nią, z krzykiem i jękiem.

- To taka z ciebie przyjaciółka? - Szarpałam ją za bluzę. - No chodź, chodź.

- Oddalałyśmy się od niebezpiecznego rejonu moich drzwi. - Przecież nie pójdę na spotkanie z Flexi bez ciebie!

- W ogóle nie powinnaś chodzić na spotkania z obcą osiemnastolatką! - Tupnęła Magda. - Ja cię w ogóle nie poznaję! To jest obca dziewczyna i to starsza!

- Chyba ktoś tu komuś czegoś zazdrości - mruknęłam złośliwie i obrażona Magda poszła do domu.

Cóż, nikt nie jest winien, że moja stara przyjaciółka nie jest tak atrakcyjna jak Flexi. Obawiam się, że nikt by nie wygrał z takim ideałem jak prawdziwa gwiazda nagrywająca przeboje... [...]

Mimo tych wszystkich nagłych komplikacji nie ustawałam w wysiłkach, by wreszcie spotkać się z moją idolką. O niczym innym nie pisałam i w końcu Flexi zmęczyła się tymi naciskami. „OK - odpowiedziała. - Już mi się znudziło tak pisać i pisać. Spotykamy się jutro”. Kołysałam się na szalonej fali szczęścia. „Dobrze! - napisałam. - Gdzie chcesz i kiedy chcesz?” A ona na to: „Plac Pilotów o 15.00. Nie spóźnij się, mała. Będę trzymała w ręku balon w kształcie serca. Wypełniony helem”. „I tak cię poznam! Będę całą godzinę wcześniej!” - wystukałam drżącą ręką. [...]

- Jesteśmy za wcześnie - zrzędziła Magda.

► **zdiagnozować**
- stwierdzić

- To dobrze. - Poprawiałam spadające ramiączka. - Trzeba szanować taką gwiazdę. Flexi musi poczuć, że nam zależy na jej przyjaźni. Nauczyłam się na pamięć całego przeboju. - Nerwowo rozglądałam się po placu Pilotów.

- Ty zwariowałaś - zdiagnozowała zatroskana Magda.

Ta rozmowa nie była zbyt miła. Naprawdę ta Magda jakoś się zmieniła, czy co?

Humor mi się pogarszał, gdy nagle ujrzałam napełniony helem balon w kształcie serca. Moje serce biło bardzo szybko i kręciło mi się w głowie, ale w jednej chwili objawy ustały. Ten balon trzymała pulchna ręka... Kamili!

- Odejdź! - zawołałam wściekle. - Zmyliłaś mnie! Zaraz tu przyjdzie moja przyjaciółka! - popychałam ją.

- Ale... to ja jestem Flexi, no - zachichotała Kamila.

- Cooooo???! - ryknęłyśmy z Magdą, aż ludzie zaczęli się oglądać.

- No ja... No co, pomarzyć nie wolno? - Wycofywała się, gdy podtykałyśmy jej pod nos nasze pięści. - No co wy, no co!!! - Uciekała wokół placu nadspodziewanie prędko. - Pomarzyć nie wolno?! W końcu po to jest komputer, nie?! Można sobie ściągać różne fotki i przeboje, no! I udawać, że jest się ładnym i zgrabnym, no! Auuu! - Rąbnęłam ją w plecy. - Już mi się zdziwiła ta zabawa! Helka, no co ty! To tylko komputer! Auuu! - wyjąkała, bo właśnie okładałam ją plecakiem - Flexi, wielką gwiazdę netu!

Fragment książki *Hela i zajęcia pozaszkolne*

ZADANIA

1. Na podstawie tekstu ustal, czy podane zdania zawierają prawdziwe czy fałszywe informacje.
 - Flexi pierwsza zaproponowała Heli spotkanie.
 - Rodzice Heli dowiedzieli się od córki o jej internetowej przyjaźni.
 - Magda namawiała swoją przyjaciółkę na spotkanie z Flexi.
 - Flexi przedstawiła się na czacie jako rówieśnica Heli.
 - Zdaniem rodziców Hela zaniedbywała swoje obowiązki z powodu przesiadywania przed komputerem.
 - Znakiem rozpoznawczym Flexi przed spotkaniem z Helą miał być okrągły balonik.
 - Hela nigdy się nie spotkała z Flexi, gdyż ta w zastępstwie wysłała swoją koleżankę Kamilę.
 - W rzeczywistości przyjaciółką z netu okazała się Kamila.
 - Na spotkanie z Flexi Hela wybrała się ze swoją przyjaciółką Magdą.
 - Hela chciała podtrzymać znajomość z osiemnastoletnią Flexi, ponieważ ta przedstawiła się jako gwiazda muzyki rozrywkowej.
 - Hela nie lubiła słuchać piosenek wykonywanych przez jej przyjaciółkę z netu.

2. Wybierz z ramki określenia, które – według ciebie – pasują do opowiedzianej historii. Następnie uzupełnij wypowiedź.

lekka • mrożąca krew w żyłach • szokująca • zabawna • poważna
zaskakująca • przerażająca • nudna • humorystyczna

Według mnie historia jest ... Świadczy o tym ...

3. Zbierz informacje o osobie, z którą korespondowała Hela. Uzupełnij tabelę w zeszytcie. Jeżeli w tekście nie znajdziesz potrzebnych danych, postaw kreskę.

	Flexi	Kamila
wiek
wygląd
zainteresowania
plany, marzenia
cel pojawienia się na czacie

4. Przypomnij sobie, co przeżywała Hela, kiedy czekała na spotkanie z Flexi, a co – podczas samego spotkania. Następnie w zeszytcie uzupełnij tabelę według wzoru.

	Przeżycia Heli	Uzasadnienie reakcji
• na myśl o spotkaniu z Flexi	<i>podeksytowanie</i>	<i>nie może się doczekać spotkania</i>

• podczas umówionego spotkania z Flexi

5. Znajdź fragment, w którym Magda chce opowiedzieć rodzicom Heli o jej planach spotkania z Flexi. Wyjaśnij, dlaczego ma zamiar to zrobić. Zastanów się, co ty byś zrobiła/zrobił na jej miejscu.

6. Napisz w kilku zdaniach, czego znajomość z Flexi powinna nauczyć Helę.

Zadanie 3. Zadanie to jest wprowadzeniem do charakterystyki postaci. Zamiast uzupełniania tabeli można podzielić uczniów na 5 grup – każda uktada pytania dotyczące następujących zagadnień:

- Grupa 1. Przedstawienie postaci (np. Jak ma na imię? Co wiemy o rodzicach, rodzeństwie? Ile ma lat? Gdzie mieszka?).
- Grupa 2. Wygląd (np. Jak wygląda? Jak się ubiera?).
- Grupa 3. Charakter, zachowanie (np. Jak się zachowuje wobec przyjaciół? Jak się zachowuje wobec rodziców?).
- Grupa 4. Zainteresowania (np. Czym się interesuje? Jak rozwija swoje zainteresowania?).
- Grupa 5. Ocena postaci (np. Co o niej sądzisz? Co ci się w niej podoba? Co oceniasz jako niewłaściwe?).

Następnie prosimy uczniów, by na podstawie tekstu udzielali odpowiedzi na pytania. Kolejnym krokiem może być przyporządkowanie – już przez wszystkich uczniów – cytatów do Heli i Flexi. Jeśli dysponujemy tablicą interaktywną, można ją wykorzystać do tego celu (www.gwo.pl, materiały dydaktyczne, załącznik nr 11).

Zadanie 6. Można je potraktować jako pracę domową.

PROPOZYCJA TEMATU LEKCJI

**Zachować
bezpieczeństwo podczas
korzystania z internetu.**

**CELE WYNIKAJĄCE
Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ**

Kształcenie literackie i kulturowe:

Określa tematykę i problematykę utworu (I.1.12).

Kształcenie językowe:

Identyfikuje tekst jako komunikat; rozróżnia typy komunikatu: informacyjny, reklamowy (II.3.1).

Identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi (II.3.2).

PLAN PRACY NA LEKCJI

1. Analiza sytuacji przedstawionej w reklamie społecznej.
2. Objawianie hasła zawartego w reklamie.
3. Uzasadnianie zamieszczonych na reklamie wskazówek oraz podawanie przykładów znanych uczniom z obserwacji.
4. Tworzenie reklamy społecznej skierowanej do rówieśników na temat bezpiecznego korzystania z internetu.
5. Analizowanie funkcji przykładowych reklam.

Nie każdy jest przyjacielem

<Ania>Hej! Jestem Ania. Mam 12 lat. Szukam przyjaciół.

<Wojtek>Cześć Aniu. Tu Wojtek. Też mam 12 lat. Chętnie Cię poznam.

Nigdy nie wiadomo,
kto jest po drugiej stronie.

@dziecko
W SIECI

www.dziekowsieci.pl

W internecie posługuj się wyłącznie swoim nickiem. Nie podawaj prawdziwego imienia, nazwiska, adresu, numeru telefonu, nazwy szkoły i innych danych osobowych.

Nigdy nie spotykaj się z osobami poznanymi w internecie bez zgody rodziców. Na pierwsze spotkanie zawsze zabierz ze sobą zaufaną osobę dorosłą.

Jeśli podczas korzystania z internetu coś Cię zaniepokoi, natychmiast powiadom o tym rodziców lub inną zaufaną osobę dorosłą.

Organizator kampanii:

Partner kampanii:

ZADANIA

1. a) Przyjrzyj się reklamie społecznej i powiedz:
 - kogo i w jakiej sytuacji przedstawia,
 - jaką informację przekazują wpisy internetowe, a o czym informuje obraz.
- b) Przeczytaj zamieszczone hasło i je objaśnij.

2. Przeczytajcie wskazówki dotyczące bezpiecznego korzystania z internetu umieszczone pod hasłem. Następnie przy każdej z nich napiszcie, dlaczego ważne jest, by się do niej zastosować. Podajcie odpowiednie przykłady.

3. Zaprojektuj własną reklamę skierowaną do swoich rówieśników, w której zwrócisz uwagę na to, że ważne jest zachowanie bezpieczeństwa podczas korzystania z internetu.

4. Zbierzcie informacje o reklamach, które:
 - nakłaniają do pewnych zachowań,
 - przestrzegają przed niektórymi zachowaniami.

Sprawdź siebie

► **Toon Tellegen**
- czyt. Toon Tele-
hen

TOON TELLEGEN

★ ★ ★

Gdy pewnego poranka wiewiórka się obudziła, usłyszała postukiwanie w ścianę.

- Kto tam? – zapytała.
- Ja, słoń – odpowiedział słoń.

W ścianie zrobiła się spora dziura i słoń wszedł do środka.

- Dlaczego wchodzisz tędy? – zdziwiła się wiewiórka. – A nie przez drzwi?
- O, przepraszam – odpowiedział słoń. – Bardzo to niezręcznie z mojej strony. Mam się wrócić?

- Nie, nie – powstrzymała go wiewiórka.
- Ściana była zniszczona i zimny wiatr wiał im w stopy.
- Wypijesz filiżankę herbaty? – spytała wiewiórka.
- Chętnie – zgodził się słoń.

UWAGI DO LEKCJI

Zadania sprawdzają umiejętności objęte podstawą programową i/lub programem *Między nami*. Szczegółowe informacje o odpowiadającym zadaniu punkcie podstawy programowej bądź programu *Między nami* zostały zamieszczone obok numerów poleceń. Większość umiejętności zapisanych w programie *Między nami*, a niezamieszczonych w podstawie programowej to zagadnienia, które – według autorek serii – są niezbędnymi ogniwami pośrednimi do osiągnięcia wybranych umiejętności określonych podstawą programową. Na przykład nadawanie tekstowi tytułu to jeden z elementów pośrednich do omawiania funkcji elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu, podtytułu, motta (I.1.5).

Jest to zapewne jedna z pierwszych lekcji, gdy uczniowie będą musieli wykonać samodzielnie cykl zadań. Warto się więc skupić na szczegółowym omówieniu poprawnych odpowiedzi, a nie na konkretnej ocenie każdej pracy.

Zadanie 1a i b. Podczas analizowania reklamy ważne jest, by uczniowie zauważyli ukazane możliwe zafałszowanie rzeczywistości w wirtualnym świecie. (Jeśli omawialiśmy z uczniami fragment tekstu Barbary Stenki *Flexi – gwiazda z netu*, można się odwołać do tego utworu). Z punktu widzenia umiejętności polonistycznych ważne jest, by uczniowie potrafili powiązać treść hasła z przedstawionym obrazem.

Zadanie 2. Można zaprezentować uczniom inne reklamy społeczne oraz zapytać, co jest ich celem (www.gwo.pl, materiały dydaktyczne, załącznik nr 12).

Zadanie 4. Warto je zadać do domu. Przy sprawdzaniu należy zwrócić uwagę na omówienie funkcji reklam wybranych przez uczniów.

PROPOZYCJA TEMATU LEKCJI

Sprawdzę, co potrafię.

PLAN PRACY NA LEKCJI

1. Ciche samodzielne czytanie tekstu Toona Tellegena.
2. Indywidualne rozwiązywanie zadań przez uczniów.
3. Omówienie i sprawdzenie zadań.

Wiewiórka postawiła przed nim filiżankę, ale gdy słoń chciał w niej zamieszać trąbą, strącił ją ze stolika.

– Jejku! – krzyknął.

Chciał jeszcze złapać filiżankę, ale źle wymierzył i schwycił stolik.

– Mam cię – zdążył jeszcze zawołać.

Ale właśnie wtedy spostrzegł swoją pomyłkę i puścił stolik, który upadł na podłogę, przywalił filiżankę – i się połamał.

– Ach, jakże mi przykro – wypowiedział słoń i z osłupienia potrącił jeszcze szafę i krzesło.

– Lepiej już sobie pójść – powiedział.

Wychodząc, potrząsał głową i obijał się o drzwi.

– Och, przepraszam – wołał przy tym. – Przepraszam.

Wiewiórka nie odpowiedziała. „On chyba nic nie może na to poradzić” – pomyślała.

Siedziała na podłodze między szczątkami mebli i dziurami. „To dobra okazja, by się przeprowadzić” – stwierdziła i zatarła dłoń.

Fragment książki *Nie każdy umiał się przewrócić*, tłumaczenie: Jadwiga Jędryas

ZADANIA

1. Wskaż zdania zgodne z treścią przeczytanego tekstu.

- Wiewiórka i słoń byli znajomymi.
- Słoń odwiedził wiewiórkę późnym popołudniem.
- Słoń przyszedł w odwiedziny bez wcześniejszej zapowiedzi.
- Słoń chciał pomóc wiewiórcie w przeprowadzce.
- Wiewiórka zaproponowała swojemu gościowi herbatę.
- Słoń zniszczył wiewiórcie mieszkanie.

2. W tekście występuje dialog. Zapisz, kto z kim rozmawia.

3. Jakie uczucia – twoim zdaniem – mogły towarzyszyć słoniowi podczas wizyty u wiewiórki? Wymień co najmniej dwie nazwy uczuć.

Zadania 1.

- Doskonali ciche i głośne czytanie (IV.1).
- Wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone wprost (program *Między nami*).

Zadanie 2.

- Odróżnia dialog (I.1.8).

Zadanie 3.

- Określa doświadczenia bohaterów literackich (I.1.16).
- Nazywa uczucia (program *Między nami*).

Podręcznik *Między nami* w wersji dla nauczyciela to praktyczna pomoc ułatwiająca przygotowanie i prowadzenie lekcji. Obok pomniejszonych stron z wersji uczniowskiej znajdują się tu: informacje o treściach podstawy programowej, propozycje planów pracy i tematów lekcji oraz praktyczne wskazówki i sugestie metodyczne dotyczące sposobów wykonywania zadań i pracy z uczniem słabym lub zdolnym. W książce są też odniesienia do strony internetowej, na której zostały zamieszczone dodatkowe materiały dydaktyczne. Warto z nich skorzystać, planując i prowadząc zajęcia.

W skład serii *Między nami* dla klasy 4 wchodzi:

podręcznik

multipodręcznik

zeszyty ćwiczeń
część 1 i część 2

ćwiczenia

podręcznik
w wersji
dla nauczycielamultipodręcznik
w wersji
dla nauczycielamultićwiczenia
dla nauczyciela
– multimedialny
odpowiednik
ćwiczeń w wersji
dwuzeszytowejSłuchApka
– aplikacja
dla ucznia
i nauczyciela
www.sluchapka.gwo.pl

Seria
z europejskim
medalem